

JÓ KORMÁNYZÁS INDEX 2012

A VISEGRÁDI ORSZÁGOKBAN

MÓDSZERTAN ÉS EREDMÉNYEK
2013. március 20.

Készült a Polgári Magyarországért Alapítvány és a Centre for European Studies támogatásával

Összefoglaló

A „jó kormányzás” kérdésének kiterjedt elméleti irodalma van, számos megközelítése létezik a fogalom meghatározásának és a téma vizsgálatának. Ennek megfelelően pedig viták sora folytatható arról, milyen a jó kormányzás, hogyan mérhető a kormányzati teljesítmény, vagy mérhető-e egyáltalán. A Nézőpont Intézet a jó kormányzás mibenlétét gyakorlati kérdések vizsgálatával igyekezett megragadni. A Jó Kormányzás Index (Good Governance Index, rövidítve: GGI) négy témakört ölel fel: stabilitás/kormányzóképeség, társadalmi támogatottság, válságkezelés és eredmények. Ezen témakörök mentén igyekeztük összehasonlítani a visegrádi országok kormányzati teljesítményét.

A Visegrádi Négyek (Csehország, Lengyelország, Magyarország, Szlovákia) felkért szakértőinek a megadott négy témakör mentén kellett válaszolniuk öt-öt konkrét kérdésre. A kérdésekre rövid szöveges választ vártunk (konkrét indoklással), az alapján pedig egy 0-5-ig terjedő skálán kellett pontozni az adott országot az egyes kérdéseknél. A kérdések a 2012-es évre vonatkoznak; ha az év során új kormány lépett hivatalba, úgy a válaszadásnál számba veendő időszak rövidebb (azon hónapokat kell figyelembe venni, amikor már a jelenlegi kormány volt hatalmon).

Az egyes szakértők szabadon kifejthették véleményüket (tényekkel alátámasztva) minden kérdésben, majd saját belátásuk szerint (szubjektív elem) az iskolai osztályzathoz hasonlóan konkrét számmal értékelték országukat. A pontozásnál a 0 a legrosszabb, míg az 5 a legjobb osztályzat (a különböző értékekhez tartozó leírások az egyes kérdések alatti metodológiában olvashatóak a mellékletben).

Témakörönként összesítettük a kérdésekre adott pontszámokat, nem súlyoztunk sem a témakörök, sem a kérdések között. A pontozás alapján reményeink szerint összehasonlíthatjuk a vizsgált országokat a „jó kormányzás” szempontjából. A 2012-es eredmények alapján a stabilitás, illetve kormányzóképeség szempontjából Szlovákia és Magyarország áll az élen, a kormányzati eredményeket nézve Csehország és Lengyelország vezet, míg a gazdasági válságkezelés terén a négy ország hasonlóan teljesített. A társadalmi támogatottság témakörében a magyar és a cseh kormány kapta a legmagasabb pontszámokat.

- a GG Index segítségével 4 ország összehasonlítása 4 területen, 20 kérdésben;
- a magyar és a (2012-ben alakult) szlovák kormány volt a legstabilabb;
- Csehország és Lengyelország volt a legeredményesebb 2012-ben;
- a Visegrádi Négyek válságkezelés terén hasonlóan teljesítettek;
- a legerősebb társadalmi támogatottsággal a cseh és a magyar kormány rendelkezett.

Tartalomjegyzék

Összefoglaló	2
Tartalomjegyzék	3
Lengyelország helyzetképe.....	4
Csehország helyzetképe.....	4
Szlovákia helyzetképe	5
Magyarország helyzetképe	6
Lengyelország kérdőíve	8
1. Stabilitás.....	8
2. Társadalmi támogatottság	9
3. Válságkezelés	11
4. Eredmények.....	13
Csehország kérdőíve	15
1. Stabilitás.....	15
2. Társadalmi támogatottság	18
3. Válságkezelés	20
4. Eredmények.....	22
Szlovákia kérdőíve.....	27
1. Stabilitás.....	27
2. Társadalmi támogatottság	28
3. Válságkezelés	32
4. Eredmények.....	34
Magyarország kérdőíve	38
1. Stabilitás.....	38
2. Társadalmi támogatottság	39
3. Válságkezelés	41
4. Eredmények.....	43
A V4 összefoglaló pontszámai.....	45

Lengyelország helyzetképe

A Polgári Platformból (PO) és a Lengyel Parasztpártból (PSL) álló kormánykoalíció 2011 óta van hatalmon, ám az azt megelőző, 2007-2011 közötti ciklusban is ez a két párt alkotta a kormányt a jelenleg is hivatalban lévő miniszterelnök, Donald Tusk vezetésével. A koalíció a 460 parlamenti képviselői helyből 235-öt birtokol.

A stabilitás és kormányzóképeség tekintetében a kormány viszonylag magas pontszámot (19) kapott. A parlamenti többsége ugyan szűk, ám stabil, a képviselők a kulcsfontosságú kérdésekről való szavazásokon fegyelmezetten viselkednek, és irányváltásra utaló személycseré sem volt a kormányban. A kabinet általánosságban tartja magát kijelölt irányvonalához, bár mélyreható reformokat eleve nem kezdeményez és kerüli a feszültséget generáló témákat. Az ellenzéki pártok nem működnek együtt egymással, ugyanakkor világos kormányzati alternatívát jelent a koalíciótól jobbra álló Jog és Igazságosság (PiS). Bár a kormánypártok veszítettek népszerűségükből 2012 folyamán, a PO szinte folyamatosan őrizte első helyét a több erővel szemben (a PiS egyedül októberben tudott az első helyre kerülni). Donald Tusk miniszterelnök népszerűsége ugyancsak csökkenő trendet mutatott. A kormány politikája ellen szervezett tiltakozó megmozdulások, sztrájkok elsősorban a nyugdíjkorhatár emelésével és szimbolikus kérdésekkel voltak kapcsolatosak, ám – az internetes szabadságot érintő ACTA-egyezménynél bekövetkezett párfordulás kivételével – nem befolyásolták a kabinet lépéseit.

A gazdasági válságkezelés terén Lengyelország a visegrádi országok átlagos teljesítményét hozta 2012-ben. Ezen belül kiemelkedő sikert jelentett a 2 százalékos gazdasági növekedés, ami EU-szinten az egyik legjobb eredménynek számított. Az ipari termelés is viszonylag kedvezően alakult, ugyanakkor az államadósság, a munkanélküliség és az infláció alakulása terén rosszul teljesített Lengyelország.

A kormányzati eredmények vonatkozásában Lengyelország – Csehország mögött – a második legjobb eredményt érte el 2012-ben (12 pont). A nyugdíjkorhatár 67 évre való emelése javította a nyugdíjrendszer helyzetét, csökkent a bűnesetek száma és valamelyest emelkedett az átlagkereset. A kormány választási ígéreteinek megvalósítása terén ugyanakkor alig történt előrelépés, a demográfiai helyzet nem javult érdemben, az egészségügyi ellátásban pedig éppen hogy romlottak a viszonyok.

Összességében Lengyelország 56 pontot kapott a 2012-es teljesítménye alapján, így a vizsgált négy ország gyengébbik feléhez tartozott.

Csehország helyzetképe

Mindenekelőtt leszögezendő, hogy az értékelés tárgya a második Nečas-kormány. A kabinet 2012 áprilisában alakult meg a Közügyek (VV) párton belül kirobbant botrányt követően; tagjai a Polgári Demokrata Párt (ODS), valamint a TOP 09 és a LIDEM pártok. A honvédelmi miniszter lemondásához, s helyébe új kinevezéséhez kapcsolódóan sor került egy súlyosabb kormányválságra. A LIDEM bejelentette távozását a kabinetből, de végül – januárban – a maradás mellett döntött. Július 18-án sor került egy sikertelen bizalmatlansági szavazásra is.

A Nečas-kormány gazdaságpolitikájával a Polgári Demokrata Párt (ODS) tagjainak és parlamenti képviselőinek egy jelentős csoportja elégedetlen volt. Szeptemberben a kabinet által előterjesztett adócsomagot az alsóház az ODS-en belüli „lázadók” miatt nem fogadta el. A

kormány gazdaságpolitikájáról szóló vita az ODS kongresszusával ért véget, amely a „lázdók” platformjának vereségével zárult. Így annak ellenére, hogy a párt tagjai közül néhányan szembeszálltak az ODS-kormány politikájával, a kabinet irányvonala többé-kevésbé változatlan maradt. Mivel a kormánynak a lényegi kérdések szavazásánál a független képviselők megnyerésével vagy az egykori „lázdók” jobb belátásra térésével sikerült megszereznie szükséges többséget, a kabinet kormányzóképesége nem került veszélybe.

Másrészről, amennyiben előrehozott választásokra kerülne sor, azokat valószínűleg az ellenzék nyerné meg. A baloldali ellenzék támogatottsága ugyan nőtt, de a parlamenti ellenzéki erők szétagoltságuk miatt képtelenek voltak a kormányalakításra.

Bár többször felmerült a sztrájk, sőt egy általános sztrájk szervezésének lehetősége, a különböző szakszervezeti csoportosulások közötti nézeteltérések és szakszervezeti tagok támogatásának hiánya miatt munkabeszüntetésre végül nem került sor. A szakszervezetek tiltakozó megmozdulásai e helyett inkább az utcai tüntetésekből nyilvánultak meg. A Nečas-kabinet és a kormány politikája elleni leglátványosabb tiltakozó akcióra április 21-én, Prágában került sor.

Az ODS támogatottsága viszonylag stabil maradt, azonban nem érte el a 2010-es választási eredményének szintjét. A LIDEM támogatottsága nagyon alacsony szinten stabilizálódott, melynek következtében a közvélemény-kutatásokban nem is tüntették fel önálló rubrikában a pártra vonatkozó méréseket. Mindkét jelentős ellenzéki párt (a ČSSD és a KSČM) támogatottsága többé-kevésbé stabil maradt; a ČSSD népszerűsége az év utolsó hónapjaiban folyamatosan növekedett. A VV szimpatizánsainak aránya egy százalékra esett vissza, így igen valószínű, hogy a párt nem fogja tudni átlépni a parlamenti küszöböt a következő választásokon. A tárgyalási időszakban nem alakult jelentősebb új politikai párt. Petr Nečas miniszterelnök népszerűsége 2012 májusa és decembere között többé-kevésbé stabil volt, 18 százalék körül ingadozott.

A 2012 elsőől harmadik negyedéve közötti időszakban a cseh GDP növekedése negatív volt. Az államadósság 2012 harmadik negyedévére a 2011-es év azonos időszakához képest a GDP 39,8 százalékáról 44,9 százalékára nőtt. A munkanélküliség mértéke 2011 harmadik negyedéve és 2012 harmadik negyedéve között 6,5 százalékról hét százalékra nőtt. Az év legnagyobb részében az ipari termelés az EU-s tagállamok jobban teljesítő feléhez volt sorolható. Az átlagos fogyasztói árindex (HICP) 3,5 százalékos növekedésével Csehország az uniós tagországok alsó harmadához tartozott.

2012 harmadik negyedévében a reálbérek 1,8 százalékkal csökkentek 2011 azonos időszakához képest. 2012 első három negyedévében a Cseh Köztársaság lakosainak száma nyolcezer fővel 10 513 000-re nőtt. 2012-ben 304 500 bűncselekmény valósult meg, mely több mint 4,3 százalékkal kevesebb a 2011-es adatokhoz képest.

Szlovákia helyzetképe

2012 márciusában Szlovákiában parlamenti választásokat tartottak. A győztes Irány – Szociáldemokrácia (SMER-SD) párt a szavazatok 44,4 százalékát megszerezve többséghez jutott a szlovák országgyűlésben, így 1994 óta először alakulhatott egypárti kabinet, melynek miniszterelnöke Robert Fico lett.

Első kormányon töltött éve során a kormány igen stabilnak mutatkozott. Egyetlen alkalommal sem kellett belső konfliktussal vagy válsaggal szembenéznie; mindössze egyszer fordult elő,

hogy az ellenzék az igazságügyi miniszterrel szemben sikertelenül próbált bizalmatlansági szavazást kezdeményezni. Bár a kormány összetételében nem történt személyi változás, érdemes megemlíteni, hogy ez annak is tulajdonítható, hogy a kabinet mindössze egy éve van kormányon. A SMER-SD párt megalakulása óta rendkívül fegyelmezett képviselőcsoportot tudhat magáénak. A jelenlegi kormány esetében ez azt jelenti, hogy a kabinet mögött lojális frakció áll, s nincsenek olyan csoportosulások, amelyek adott esetben a pártprogram ellen szavaznának.

A kormány társadalmi támogatottsága tekintetében elmondható, hogy a SMER-SD népszerűsége a választások után közel ötven százalékra emelkedett, a tendencia azonban átmenetinek bizonyult, mivel az év végére a párt támogatottsága negyven százalékra esett vissza, sőt esetenként ez alatti értékeket produkált. Ezzel szemben a továbbra is igen széttöredezett ellenzék támogatóinak száma nőtt, s néhány hónapban meg is haladta a kormányzó párt szimpatizánsainak számát. A kérdés azonban az, hogy ezek a pártok képesek lennének-e a jelenlegi kormánnyal szemben stabil alternatívát képezni, ami a korábbi tapasztalatok tükrében igencsak kérdésesnek tűnik.

Az ország gazdasága 2012-ben némileg változó eredményeket mutatott fel. Néhány mutató – például a GDP növekedésének mértéke – az EU legjobbjai közé volt sorolható. Ugyanez vonatkozott az ipari termelésre is, bár a növekedés üteme az év utolsó hónapjaiban valamennyire lelassult. Másfelől azonban az államadósság alakulása és az infláció tekintetében sokkal rosszabbul teljesített az ország az EU többi államához képest. A munkanélküliség mértékében is kimutatható a negatív tendencia, hiszen az folyamatosan növekedett, s az év végére meghaladta a 14 százalékot.

Az utolsó értékelt terület, a kormányzás eredményei, szintén változatos eredményeket produkált. A kormányzó SMER-SD ugyan elért sikereket a legfontosabb prioritásai megvalósításában, azonban ezek közül némelyik – például az adópolitika vagy a privatizáció tilalma – nem a pártprogrammal összhangban valósult meg. A többi mutató közül pozitív minősítést érdemel például a bűnesetek számának csökkenése, míg az egy főre jutó jövedelem vagy a demográfiai folyamatok tekintetében negatív tendenciák figyelhetőek meg. Az utolsóként felsorolt terület gyökerei azonban mélyebbre nyúlnak; az előregedő társadalom problémája folyamatosan napirenden van, mivel bármely lehetséges megoldás túlnyúlna egy négyéves kormányzati ciklus időtartamán.

Összességében elmondható, hogy Szlovákia a stabilitásra és a kormányzóképessegre vonatkozó kérdésekre egy kivételével a legmagasabb osztályzatot kapta. A társadalmi támogatottság területe is meglehetősen pozitív osztályzatokat kapott, bár ezek értéke némileg elmarad az első említett területétől. A válságkezelés és a kormányzati eredmények vegyes eredményeket hoztak, így ezek valamennyivel lemaradtak az értékelés tekintetében.

Magyarország helyzetképe

A magyar kormány erőssége kétségtelenül annak stabilitása és egysége. A kormánytöbbség egyszer sem került veszélybe, nem volt belső akadálya a kormányzati elképzelések megvalósulásának. Egyedül az Európai Unió és az Alkotmánybíróság döntése készítette eredeti döntésének megváltoztatására a második Orbán-kormányt. A kétharmados parlamenti többséggel rendelkező frakciónak erős a szavazási fegyelm, a kormányon belül nincsenek látható ellentétek, a kormányátalakítás eszközével csak ritkán élt a miniszterelnök,

2012-ben két minisztercseré történt. Világos kormányzati alternatíva egyelőre nem látszik, az ellenzéki oldal megosztott, a kormánynak jobb és baloldali ellenzéke is van. A baloldali erők együttműködése pedig még nem jött létre.

Nagy ágazati sztrájkokra nem volt példa, egyedül a felsőoktatás átalakítása kapcsán voltak jelentős diáktüntetések tavaly, amelyek hatására új koncepció készült. 2012-ben néhány alkalommal került sor nagyobb tömeget megmozgató kormányellenes demonstrációra a baloldali ellenzéki pártok és civil szervezetek részéről. A kormányoldal mozgósító ereje azonban nagyobb (Békemenet), mint az ellenzéki pártoké. A Fidesz-KDNP támogatottsága kormányzásának harmadik éve felé közeledve is számottevő előnyt mutat az ellenzéki pártokkal szemben, ami 2012 végén még a baloldali ellenzék népszerűségét összeadva is biztos.

A 2010-ben hivatalba lépett kormány nehéz gazdasági helyzetet örökölt, a legfontosabb célkitűzések egyike az államadósság csökkentése lett. Az eredmények egyértelműen jelentkezték: a 2012-es év elején a GDP 81,4 százalékát tette ki az államadósság, míg az év végén 79 százalék volt. A gazdaság azonban recesszióban volt az elmúlt évben, annak ellenére, hogy a munkanélküliség csökkent, az ipari termelési index alapján, éves szinten pedig Magyarország az európai középmezőnyhöz tartozik. A növekedés mellett a magyar gazdaságot érő legnagyobb kihívás az infláció alakulása, mely a tavalyi évben 5,1 százalék volt.

A választási kampányban megjelent legfontosabb ígéretetek közül mindegyik területen történt előrelépés 2012-ben: bővült a foglalkoztatottság, a kormány megőrizte a nyugdíjak vásárlóértékét, folytatódott az egészségügyi rendszer átalakítása, történtek lépések a gazdasági bürokrácia csökkentésére és a közbiztonság javítására is. Ám a bűncselekmények száma emelkedett a 2011-es adatokhoz képest. A magyar társadalmat negatívan érintő hatás, hogy az átlagos bérnövekedés nem érte el az infláció szintjét, ugyanakkor pozitív fejlemény, hogy a demográfiai mutatók javultak. A kormány számára fontos kérdés lesz a jövőben a társadalombiztosítási alapok alakulása, 2012-ben ugyanis a vártnál magasabb hiánnyal zártak.

Lengyelország kérdőíve

Szakértő neve: Igor Janke

Adatok lezárva: 2013. február 11.

1. Stabilitás, kormányzóképeség	19
2. Társadalmi támogatottság	13
3. Válságkezelés	12
4. Eredmények	12
Összesen	56

1. Stabilitás

1.1. kérdés:

Volt-e kormányválság, koalíciós vita, kisebbségi kormányzás, bizalmi/bizalmatlansági szavazás? Ezen kérdés esetében a 0-s osztályzat azt takarja, hogy a kormány a bukás szélén áll, míg az 5-ös azt jelzi, hogy semmiféle feszültség nem volt észlelhető a kormányzó párton/koalíción belül.

1.1. Válasz: 5 pont

A kormányon lévő koalíció – melynek tagjai a domináns PO (Platforma Obywatelska – Polgári Platform) és a PSL (Polskie Stronnictwo Ludowe – Lengyel Parasztpárt) helyzete stabil, 2012-ben nem mutatkoztak jelentős belső feszültségek. A két párt a 460 parlamenti képviselői helyből 235-öt birtokol; a koalíció többsége szűk, de stabil. Az ellenzéki pártok megosztottak, nem működnek együtt egymással. Másodjára fordul elő, hogy a PO és a PSL koalícióra lép egymással (a 2007 és 2011 közötti időszak volt erre az első példa). Bár a két párt programja között jelentős eltérések vannak, mindkét fél tudatában vannak annak, hogy mire számíthatnak a másik fél részétől és így képesek elkerülni a komolyabb konfliktusokat.

1.2. kérdés:

Kényszerült-e komoly irányváltásra a kormány többsége elvesztésének veszélye miatt? Kitart-e fő céljai mellett a kormány? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha a kormánytöbbség elvesztésének veszélye miatt a kabinet kénytelen volt meghátrálni valamennyi főbb céljának megvalósítása előtt, míg 5-ös akkor adandó, ha a politikai vezetést semmilyen belső akadály nem gátolja elképzelései megvalósításában.

1.2. Válasz: 4 pont

Általánosságban elmondható, hogy a kormány tartja a magát a kijelölt irányvonalához. Amellett, hogy a kormánykoalícióra a mélyreható reformok kezdeményezése nem jellemző, igyekezett kerülni az ellentmondásos, feszültségforrásokkal telített témákat. Mivel 2012-ben a kabinet helyzete viszonylag erős volt, a PO és a PSL képviselőinek nem volt okuk arra, hogy pártjuk elhagyásán gondolkodjanak. A kormánytöbbség biztos lábakon állt. Mindennek ellenére egy jelentős kérdésben – az ACTA-egyezmény tervezett aláírása előtt - előfordult, hogy utcai tömegmegmozdulásokat követően a kormány megváltoztatta álláspontját. A fiatalok által Lengyelország-szerte szervezett nagyszabású spontán tüntetések hatására a kormány megváltoztatta az eredeti döntését és a kérdésben azzal teljesen ellentétes álláspontot kezdett képviselni.

1.3. kérdés:

Mennyire egységes a kormányzó párt (koalíció)? Voltak-e kiszavazások a fontos kormányzati törvényjavaslatoknál a parlamentben a kormánypárti frakció(k) esetében? Ezen kérdés esetében a 0-s osztályzat azt jelöli, hogy kormánypárti képviselők rendszeresen leszavazzák a kormány

előterjesztéseit és ezáltal veszélyeztetik a kormányzóképeséget, míg 5-ös osztályzatot akkor kell adni, ha lényeges kérdésben nem szavaztak kormánypárti képviselők a kormány ellenében.

1.3. Válasz: 4 pont

2012 során mindkét kormánypárt képviselői fegyelmezettek voltak a kabinet számára kulcsfontosságú kérdések szavazásra bocsátásakor. Mindazonáltal a Polgári Platformon belül súlyos feszültségek vannak az abortusz, a szexuális kisebbségek (elő)jogai vagy a mesterséges megtermékenyítés tekintetében. A Polgári Platform meglehetősen erős konzervatív szárnya ellenez számos, ugyanazon párt balliberális irányultságú csoportjától érkező felvetést.

A koalíciós partnerek viszonyában a legellentmondásosabb kérdés a nyugdíjkorhatár tervezett emelése mind a férfiak, mind a nők esetében 67 évre. Eleinte a PSL ellenezte a reform bevezetését, idővel azonban a két párt megegyezésre jutott, s végül a PO és a PSL szinte valamennyi politikusa megszavazta a törvény hatályba lépését.

1.4. kérdés:

Vannak-e belső ellentétek, belső ellenzék a kormányon belül, távoztak-e miniszterek? Gyakoriak-e a személycserék? Ez esetben a 0-s osztályzat azt takarja, hogy több alkalommal történt kormányátalakítás, míg az 5-ös osztályzat azt jelenti, hogy nem volt személycsere a vizsgált időszakban.

1.4. Válasz: 4 pont

A 2012-es év majdnem egésze úgy zajlott le, hogy nem került sor a 2011-ben megalakult kormány átalakítására. 2012 decemberében azonban Waldemar Pawlak (PSL) gazdasági minisztert és egyben miniszterelnök-helyettest Janusz Piechociński (PSL) váltotta, aminek az oka a Lengyel Parasztpártban lezajlott belső változás volt. A PSL pártkongresszusán új pártelnököt választottak, Pawlakot Piechociński váltotta. Ennek folyamányaként Piechociński, mint a párt új vezetője, szinte automatikusan váltotta Pawlakot a kormányban. A kabinet összetételében bekövetkezett változás bonyodalmak nélkül történt meg és nem befolyásolta a kormány helyzetét vagy stabilitását.

1.5. kérdés:

Van-e világos kormányzati alternatíva? Az ellenzéki oldalon mutatkozik-e kormányzóképes erő? Ennél a kérdésnél 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha a kormánynak erős (népszerű) és egységes ellenzékkel kellett számolnia, míg az 5-ös osztályzat azt takarja, hogy az ellenzéki szervezetek megosztottak, népszerűségük pedig alacsony volt.

1.5. Válasz: 2 pont

A parlamentben négy ellenzéki erő van jelen. Bár ezek nem lépnek fel egységesen, kétségtelen, hogy a legfőbb ellenzéki erő a Jarosław Kaczyński vezette Prawo i Sprawiedliwość (PiS, Jog és Igazságosság). A PiS által felállított árnyékkormány élén a párt miniszterelnök-jelöltje áll (ennek akkor lenne jelentősége, ha a PO és a PSL elvesztené a kormánytöbbséget). A közvélemény-kutatások tanúsága szerint a PiS továbbra is valamennyivel kevésbé népszerű, mint a PO, bár a különbség nem jelentős és 2012 októberében a PiS a felmérésekben megelőzte a PO-t. Ugyan ez csak egy alkalommal következett be, mégis feltételezhető, hogy a jelenlegi koalíciónak van lehetséges alternatívája.

2. Társadalmi támogatottság

2.1. kérdés:

Voltak-e nagyobb sztrájkok a kormányzat politikája ellen és azok befolyásolták-e a döntéseket? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor szükséges adni, ha a vizsgált időszakot állandósult sztrájkok jellemezték, melyek irányváltásra kényszerítették a kormányt több lényeges döntéshozatali kérdésben; 5-ös osztályzat akkor adandó, ha sztrájkokra nem került sor.

2.1. Válasz: 3 pont

2012-ben sor került néhány kevésbé jelentős sztrájkra a vasutasok és a bányászok körében; a tiltakozók jobb munkakövetelményeket követeltek. Bár nagy munkabeszüntetések nem zajlottak le, előfordult néhány tömegtüntetés a kormány politikája ellen. A szakszervezetek számos felvonulást rendeztek a nyugdíjkorhatár 67 évre történő emelésével szemben, azonban ezek a tiltakozások nem befolyásolták a kormányzat döntését.

2.2. kérdés:

Voltak-e tüntetések, tiltakozó akciók a kormány politikája ellen? Ebben az esetben a 0-s osztályzat azt jelenti, hogy folyamatosak voltak az ellenzéki pártok által szervezett tüntetések, míg 5-ös osztályzatot akkor kell adni, ha nem került sor ilyen megmozdulásokra.

2.2. Válasz: 2 pont

Az év elején a kormány által aláírni szándékozott ACTA-egyezmény elleni tiltakozásul Lengyelország-szerte szerveződtek spontán tüntetések, és internetes kampány is indult a kérdésben. Miután a Nemzeti Hírközlési Tanács megtagadta a vallásos – és jobboldalinak tekintett – Trwam TV számára a digitális sugárzás lehetőségét, a lengyel fővárosban egy hatalmas (több mint százezer fős) tiltakozó felvonulás haladt végig. Az ellenzéki PiS párt számos, a kormány tevékenységének egészét megkérdőjelező tüntetést szervezett. Az ACTA elleni tüntetést leszámítva, ezen demonstrációk egyike sem változtatta meg a kormány politikájának irányát.

2.3. kérdés:

Mennyire tudta a kormányzó párt/pártszövetség megtartani a támogatottságát? Vezeti-e továbbra is a népszerűségi listát? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha a kormányzó párt/pártszövetség népszerűsége drasztikusan esett és jelenleg nagyon alacsony szinten áll, míg az 5-ös osztályzat azt takarja, hogy a kormányzó párt/pártszövetség népszerűsége növekedett vagy változatlan maradt.

2.3. Válasz: 3 pont

Bár a kormányzó Polgári Platform népszerűsége csökkent, a PO 2012-ben szinte folyamatosan megőrizte vezető helyét a közvélemény-kutatásokban. A különböző felmérések szerint a PO a 2012. januártól decemberig terjedő időszakban 3-8 százalékos veszteséget szenvedett a népszerűségéből, mely decemberre 32-42%-ot tett ki. Koalíciós partnere, a PSL 1-2 százalékos veszteséget szenvedett jelenleg 6-8%-on áll.

2.4. kérdés:

Az ellenzéki pártok támogatottság nőtt-e érdemben? Alakultak-e új, a parlamenti küszöb körüli népszerűségekre szert tett pártok? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor szükséges adni, ha az ellenzéki pártok népszerűsége számottevően emelkedett és jelentős új pártok alakultak; az 5-ös osztályzat azt jelzi, hogy az ellenzéki pártok támogatottsága egyáltalán nem nőtt és nem alakult egyetlen jelentősebb új párt sem.

2.4. Válasz: 3 pont

A legnagyobb ellenzéki erő, a Jog és Igazságosság 1-4 százalékkal emelte a népszerűségét, amely az egyes felmérések szerint decemberben 20-26 százalékra rúgott. Bár a közvélemény-kutatások adatai szerint októberben a PiS megelőzte a PO-t, egy hónappal később ismét a PO vette át a vezetést. A baloldali SLD támogatottsága az év során többé-kevésbé változatlanul 8% körül állt, míg a másik balliberális párt, a Ruch Palikota népszerűsége 9%-ról 5%-ra esett. A tárgyalási időszakban nem alakult jelentősebb új politikai szervezet. Az újonnan létrejött Solidarna Polska párt a parlamentben ugyan rendelkezik csekély számú képviselővel – ezek a legnagyobb ellenzéki erőkből, a PiS-ből váltak ki -, de népszerűségük a bejutási küszöb alatt van (2-3%).

2.5. kérdés:

Hogyan alakult a miniszterelnök népszerűsége? Ezen kérdés értékelésénél 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha a miniszterelnök népszerűsége drasztikusan csökkent és jelenleg nagyon alacsony szinten áll; az 5-ös osztályzat azt jelöli, hogy a miniszterelnök népszerűsége nőtt vagy stagnált.

2.5. Válasz: 2 pont

Donald Tusk miniszterelnök népszerűsége csökkenőben van. A CBOS szerint 2011 decemberében a lengyelek 49%-a válaszolt igennel a következő kérdésre: „Elégedett-e Ön azzal, hogy Donald Tusk a kormány feje?” 2012 januárjában az igenek aránya mindössze 40%-ot tett ki, s ez 2012 decemberére 35%-ra esett vissza.

3. Válságkezelés

3.1. kérdés:

Hogyan alakult a GDP az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében a 0-s osztályzat azt jelenti, hogy az ország GDP-jének alakulása 2012 I.-III. negyedévében az EU-tagországok közül az egyik leggyengébb értéket mutatta, míg 5-ös osztályzatot akkor kell adni, ha 2012 I.-III. negyedévében a GDP növekedési ráta az egyik legjobb volt az EU tagállamai közül.

3.1. válasz: 5 pont

A GUS (Központi Statisztikai Hivatal) előzetes becslése szerint a reálértéken számolt GDP bővülése Lengyelországban a 2012-es év során 2,0% volt. 2011-ben az éves GDP-növekedés 4,3%-ot tett ki. Bár a GDP-növekedés tekintetében nem áll rendelkezésre végleges adat valamennyi EU-tagállamban, kétségtelen, hogy Európában Lengyelország produkálta 2012 során az egyik legjobb teljesítményt.

3.2. kérdés

Hogyan alakult az államadósság az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében a 2011 vége és 2012 vége (vagy elérhető időszak) között bekövetkezett változást kell figyelembe venni. A 0-s osztályzat azt jelenti, hogy az államadósság növekedett vagy változatlan maradt; az adandó osztályzat fél százalékpontonkénti csökkenés esetén egy-egy jeggyel javul, így az 5-ös osztályzat azt jelzi, hogy 2,5%-os vagy nagyobb mértékű államadósság-csökkenés ment végbe.

3.2. Válasz: 1 pont

Az Eurostat adatai szerint a lengyel államadósság 2012 harmadik negyedévében 55,9%-on állt, amely 0,4 százalékkal kevesebb, mint egy évvel a mérés előtt. Néhány lengyel közgazdász állítása szerint az államadósság valódi mértéke a rejtve maradt kötelezettségek miatt ennél magasabb.

3.3. kérdés:

Hogyan alakult a munkanélküliség mértéke az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében a 2011 vége és 2012 vége (vagy elérhető időszak) között bekövetkezett változást kell figyelembe venni. A 0-s osztályzat azt takarja, hogy a munkanélküliség több mint két százalékkal nőtt; a 4-es azt, hogy nem történt változás, míg 5-ös osztályzat akkor adandó, ha a munkanélküliség mértéke csökkent.

3.3. Válasz: 1 pont

A munkanélküliség aránya 2011 decemberében 12,5% volt, míg egy évvel később (2012 decemberére) elérte a 13,4%-ot. A helyzet jelenleg is romlik: 2013 januárjára a munkanélküliség mértéke 14,2%-ra emelkedett.

3.4. kérdés:

Hogyan alakult az ipari termelés az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha az ipari kibocsátás volumenének változása 2012 I.-III. negyedévében az EU

tagállamai közül a legrosszabbak között alakult, míg 5-öst akkor szükséges adni, ha az ország ipari termelésének növekedése az EU-s tagállamok közül a három legkedvezőbb érték egyike volt.

3.4. Válasz: 4 pont

Az ipari termelés kibocsátásának növekedése Lengyelországban az Eurostat adatai szerint, a teljes ipari tevékenység tekintetében (az építőipar nélkül):

2012. XI.	-1,9
2012. X.	1,1
2012. IX.	-2,2
2012. VIII.	1,7
2012. VII.	4,6
2012. VI.	1,0
2012. V.	2,4
2012. IV.	4,4
2012. III.	2,2
2012. II.	5,5
2012. I.	9,2

3.5. kérdés:

Hogyan alakult az infláció az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében a 0-s osztályzat azt jelzi, hogy az ország átlagos fogyasztói árindexe 2012-ben az EU-tagállamok közül az egyik legrosszabb volt; az 5-ös osztályzat pedig azt, hogy a 2012-es (vagy elérhető időszak) átlagos fogyasztói árindex az EU három legkedvezőbbje közül való volt.

3.5. Válasz: 1 pont

Az év elején a lengyel infláció szintje Európában a legmagasabbak között volt, azonban a helyzet az év végére javulást mutatott. A lengyel infláció alakulása 2012-ben (HICP):

2012. XI.	2,7
2012. X.	3,4
2012. IX.	3,8
2012. VIII.	3,8
2012. VII.	4,0
2012. VI.	4,2
2012. V.	3,6
2012. IV.	4,0
2012. III.	3,9
2012. II.	4,4

4. Eredmények

4.1. kérdés:

Mi volt a jelenlegi miniszterelnök pártjának öt legfontosabb ígérete a választási kampány során? Hogyan alakult az elmúlt egy évben ezen ígéretek teljesítése? Ebben az esetben 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha az öt legfontosabb ígélet közül egyikben sem történt érdemi előrelépés, míg 5-öst akkor, ha mind az öt ígélet terén jelentős haladást sikerült elérni.

4.1. Válasz: 2 pont

A kormány legfontosabb választási ígérete az volt, hogy 300 milliárd zlotyt harcol ki Lengyelországnak az EU következő költségvetésében (2014-2020). A tárgyalások 2013 februárjában zajlottak le és sikeresen zárultak; amennyiben vizsgálódásunkat a 2012-es évre szűkítjük, nem számítható be az eredmény egésze, viszont kétségtelen, hogy 2012 során került sor a tárgyalások előkészítésére.

A 2011-es választási kampány során a Polgári Platform összeállított egy 21 ígéletből álló listát, melyek többségét 2015-ig terveznek megvalósítani. Ennek ellenére az ígért intézkedések közül néhányat már 2015 előtt be akartak vezetni, például a palagáz kitermeléséből származó magas jövedelmek biztosítását (nem történt meg), a legalább háromgyermekes családok által fizetendő adó mérséklését (nem történt meg), az építési engedélyek kiadásának gördülékenyebbé tételét (nem történt meg), az államadósság csökkentését a 2011-es 56,3 százalékról 48 százalékra 2015-ig (az első év folyamán az államadósság 0,4 százalékkal csökkent, jelenleg 55,9%-on áll) és a hagyományos adóbevallás megszüntetését (nem történt meg). Valójában a ciklus első éve során nem történt előrelépés a választási ígéretek megvalósítását illetően, leszámítva az EU-költségvetés tárgyalásait.

4.2. kérdés:

Hogyan alakult az egy főre jutó átlagjövedelem az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében az egy főre jutó átlagjövedelem változása az irányadó 2011 és 2012 között. A 0-s osztályzat azt jelenti, hogy nem történt növekedés, vagy csökkenés ment végbe; az 5-ös osztályzat pedig azt takarja, hogy az átlagjövedelem igen jelentős mértékben nőtt.

4.2. Válasz: 2 pont

A GUS adatai szerint a havi bruttó átlagbér 2012. decemberében 4111.69 PLN volt, 2011. decemberében 4015,37 PLN.

4.3. kérdés:

Javultak-e a demográfiai mutatók, különös tekintettel a születések számára? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha a demográfiai mutatók számottevően romlottak, míg az 5-ös osztályzat azt jelenti, hogy érdemben javultak.

4.3. Válasz: 1 pont

A születések száma 2012-ben 0,01 százalékkal (négyezer fővel) emelkedett, amely kevesebb a 2011-es (0,02%) és a 2010-es (0,08%) értékeknél.

4.4. kérdés:

Hogyan alakult a bűncselekmények száma az elmúlt egy évben? Ebben az esetben a 2012-es év azon időszakát kell figyelembe vetni, amelyről adatok állnak rendelkezésre, összevetve a 2011-es év azonos időszakával. A 0-s osztályzat azt takarja, hogy a bűnesetek száma jelentősen nőtt, míg az 5-ös azt, hogy számottevően kevesebb bűncselekményt követtek el.

4.4. Válasz: 4 pont

A GUS statisztikái szerint a bűnesetek száma 2012-ben 3,1 százalékkal csökkent a 2011-es évhez képest. Számottevő csökkenés volt tapasztalható a súlyos bűncselekmények – például a fegyveres rablások (17,8%) vagy a gyilkosságok (17,4%) – számának tekintetében.

4.5. kérdés:

Javult-e a társadalmi újraelosztó rendszerek (így az egészségügy és a nyugdíjrendszer) helyzete (bevételek és kiadások mérlege, a pénzügyi helyzet és az eladósodottság mértékének átláthatósága, az egyes intézményekre háruló feladatok egyértelmű meghatározása)? Ezen kérdés esetében a 0-s osztályzat azt jelzi, hogy a társadalmi újraelosztó rendszerek helyzete erősen romlott, míg az 5-ös azt, hogy számottevően javult.

4.5. Válasz: 3 pont

A Health Barometer szerint a tíz vizsgált ország polgárai közül az 1-től (gyenge) 10-ig (kitűnő) terjedő skálán a lengyelek ítélik legrosszabbnak az egészségügyi rendszerük színvonalát. Míg a lengyelek 2012-ben 2,6-ra értékelték az egészségügyi rendszerük teljesítményét, 2011-ben ez az érték 2,9 volt (az uniós átlag 4,7).

Bartosz Arłukowicz egészségügyi miniszter nyilvánosan elismerte, hogy szükség van annak felülvizsgálatára, hogy miként költhetett a lengyel állam egyre több pénzt az egészségügyre, miközben a szolgáltatások minősége nem javult. Az előző évben több botrány is kirobbant amiatt, hogy egyes lengyel kórházak képtelenek voltak ellátni betegeket. A várólisták egyre hosszabbodnak.

Az Európai Egészségügyi Fogyasztói Index (EHCI) szerint a lengyel egészségügyi rendszer az egyik legrosszabb Európában. 2012-ben Lengyelország e tekintetben a 27. helyezést érte el (szemben a 2009-es 26. hellyel).

2012-ben a kormány a férfiak és a nők számára egyaránt 67 évre emelte a nyugdíjkorhatárt; a közgazdászok a lépést indokoltnak tartották, azonban a döntést országszerte komoly tiltakozások kísérték.

Csehország kérdőíve

Szakértő neve: Vlastimil Havlík
Adatok lezárva: 2013. január 25.

1. Stabilitás, kormányzóképeség	11
2. Társadalmi támogatottság	19
3. Válságkezelés	11,5
4. Eredmények	13
Összesen	54,5

1. Stabilitás

1.1. kérdés:

Volt-e kormányválság, koalíciós vita, kisebbségi kormányzás, bizalmi/bizalmatlansági szavazás? Ezen kérdés esetében a 0-s osztályzat azt takarja, hogy a kormány a bukás szélén áll, míg az 5-ös azt jelzi, hogy semmiféle feszültség nem volt észlelhető a kormányzó párton/koalíción belül.

1.1. Válasz: 1 pont

Mindenekelőtt leszögezendő, hogy az értékelés tárgya a második Nečas-kormány. A kabinet 2012 áprilisában alakult meg a Közügyek (VV) párton belül kirobbant botrányt követően; ennek legfőbb oka az volt, hogy bírósági ítélet mondta ki a párt de facto vezetője, Vít Bárta korrupciós érintettségét. A VV a kormányból való kilépés mellett döntött, azonban a párt Karolína Peake által vezetett „mérsékelt” szárnya továbbra is a kabinet tagja maradt. (A későbbiekben ez a csoport LIDEM – Liberális Demokraták, vagy a betűszó jelentése alapján „A Népek” néven új pártot alapított).

Alexander Vondra honvédelmi miniszter leköszönése után december 12-én Karolína Peake-et jelölték ki erre a posztra. Mindössze néhány nappal kinevezését követően Peake asszony több fontos személycserét hajtott végre a minisztériumban, távoznia kellett az államtitkárnak is. December 20-án – arra való hivatkozással, hogy elvesztette a bizalmát miniszterében, mivel az korábban állítása szerint azt ígérte, hogy nem fog a minisztériumi felső vezetésben komolyabb cserékhez folyamodni – Nečas miniszterelnök menesztette Karolína Peake-et a miniszteri tisztségéből. A LIDEM párt úgy döntött, hogy bejelenti távozását a kabinetből, azonban minisztereinek lemondását január 10-ig halasztotta. Mindeközben a Josef Dobeš volt oktatási miniszter (független, ex-VV) körül csoportosuló parlamenti képviselők azt állították, hogy ki fognak állni a kormány mellett. Januárban a LIDEM mégis a kormányban való további részvétel mellett voksolt, Karolína Peake pedig miniszterelnök-helyettes lett.

Július 18-án sikertelen bizalmatlansági szavazást tartottak (89 parlamenti képviselő tagadta meg bizalmát a kormánytól, miközben az Alkotmány szerint 101 szavazatra van szükség).

Hozzá kell tenni, hogy az Alkotmány értelmében meglehetősen könnyű bizalmatlansági indítványt kezdeményezni (mindössze ötven képviselő támogatása szükséges, sikertelen szavazás esetén nincsenek szankciók), az ellenzék pedig a múltban is sokszor túl gyakran és indokolatlanul folyamodott ehhez az eszközhöz (pl. az első Nečas-kormány 2010 júliusa és 2012 márciusa között háromszor is szembe kellett néznie sikertelen bizalmatlansági szavazásokkal).

1.2. kérdés:

Kényszerült-e komoly irányváltásra a kormány többsége elvesztésének veszélye miatt? Kitar-e fő céljai mellett a kormány? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha a kormánytöbbség elvesztésének veszélye miatt a kabinet kénytelen volt meghátrálni valamennyi

főbb céljának megvalósítása elől, míg 5-ös akkor adandó, ha a politikai vezetést semmilyen belső akadály nem gátolja elképzelései megvalósításában.

1.2. Válasz: 4 pont

A második Nečas-kormány többsége az Alsóházban működésének kezdete óta ingatag. A 200 képviselőből 105 támogatta a kormányt 2012 áprilisában, az „előzetes” bizalmi szavazás alkalmával. Ugyanakkor mindössze száz képviselő volt a kormányban szerepet vállaló politikai pártok (a Polgári Demokrata Párt – ODS, a TOP 09 és a LIDEM) tagja, míg ketten szavaztak a kormányra a VV soraiból, két volt ODS-taghoz (Pavel Bémhez¹ és Michal Doktorhoz) hasonlóan. Ebből eredően a kabinetnek független vagy bizonyos ellenzéki képviselők szavazatára is támaszkodni kellett.

Mindezen felül a második Nečas-kormány gazdaságpolitikáját az ellenzéken túl a jobboldali ODS némely képviselője is bírálta. A kabinet végül a 2013-as állami költségvetéssel és az ezzel szorosan összefüggő ún. adócsomaggal kapcsolatos intenzív egyeztetések ellenére sem kényszerült jelentősen változtatni irányvonalán.

Az ODS tagjainak és képviselőinek jelentős része volt elégedetlen a második – és a korábbi, első – Nečas-kormány gazdaságpolitikájával, főként a tervezett adóemelések miatt (ide értve az áfa-emelést is). Szeptemberben az adócsomag az alsóházban az ODS-en belüli „lázadók” ellenszavazata miatt bukott meg. Emiatt a kormány kénytelen volt visszavonni a 2013-as állami költségvetés tervezetét. A belső ellenzék egyes tagjai egy hasonló esetben az egyházi vagyon visszaszolgáltatása ellen voksoltak, melynek következtében az Alsóházban el kellett halasztani a törvény zárószavazását.

Októberben az ODS elnöke által vezetett kormány politikájával való „tartós egyet nem értés” miatt Radim Fiala kilépett az ODS-ből és annak alsóházi képviselőcsoportjából. Fiala szerint a tervezett adóemelés volt „az utolsó csepp a pohárban”. A belső ellenzék tagjainak tevékenysége már a kormánytöbbséget veszélyeztette.

A kabinet gazdaságpolitikájáról szóló vita végére pontot tett az ODS kongresszusa, mely a „lázadók” platformjának vereségével zárult. November elején a belső ellenzék három alsóházi képviselője lemondott mandátumáról; helyükbe a kormány irányvonalát magukénak vallók léptek. Végül az adócsomag és az állami költségvetés (mindkét törvény elfogadása a kormánnyal szembeni bizalom megerősítését is jelentette) elfogadása is a másik két renitens képviselő segítségével sikerült.

Összegezve: az ODS bizonyos tagjai részéről a kormányzat politikáját ért támadások ellenére a kabinet irányvonala nagyrészt változatlan maradt.

1.3. kérdés:

Mennyire egységes a kormányzó párt (koalíció)? Voltak-e kiszavazások a fontos kormányzati törvényjavaslatoknál a parlamentben a kormánypárti frakció(k) esetében? Ezen kérdés esetében a 0-s osztályzat azt jelöli, hogy kormánypárti képviselők rendszeresen leszavazzák a kormány előterjesztéseit és ezáltal veszélyeztetik a kormányzóképeséget, míg 5-ös osztályzatot akkor kell adni, ha lényeges kérdésben nem szavaztak kormánypárti képviselők a kormány ellenében.

1.3. Válasz: 3 pont

A válasz szorosan kapcsolódik az előző kérdéshez. A viták nagyrészt az ODS-en belül zajlottak, fő kiváltó okaik pedig az adó- és gazdaságpolitikában, valamint a kormány Európa-barát politikájában keresendők. Azonban, ha statisztikai vizsgálat alá vetjük az alsóházi szavazások eredményeit, a kormánypárti képviselők voksei nagymértékű koherenciát mutat. Ez alól kivételt képez Pavel Bém, aki később korrupció gyanúja miatt ODS-párttagságának felfüggesztését kérte (máskülönben kizárták volna a pártból), illetve egyéb ODS-képviselők időnkénti különvéleménye. Mindennek dacára azonban a kabinet kormányzóképesége nem forgott valódi veszélyben, egyrészt amiatt, hogy a

kormány a legfontosabb kérdésekben képes volt mozgósítani a független képviselők támogatását, másrészt a „lázadó” képviselők jobb belátásra térése okán.

1.4. kérdés:

Vannak-e belső ellentétek, belső ellenzék a kormányon belül, távoztak-e miniszterek? Gyakoriak-e a személycserék? Ez esetben a 0-s osztályzat azt takarja, hogy több alkalommal történt kormányátalakítás, míg az 5-ös osztályzat azt jelenti, hogy nem volt személycsere a vizsgált időszakban.

1.4. Válasz: 0 pont

Öt személyi változásra került sor:

- *2012. július: Pavel Blažek (ODS) váltotta Jiří Pospíšil-t (ODS) az Igazságügyi Minisztérium élén.*
- *2012. november: Ludmila Müllerová (TOP 09) lépett Jaromír Drábek (TOP 09) helyébe a Munkaügyi és Szociális Minisztérium élén.*
- *2012. december: Zbyněk Stanjura (ODS) váltotta Pavel Dobeš-t (LIDEM) a Közlekedési Minisztérium bársonyszékében.*
- *2012. december: Karolína Peake (LIDEM) váltotta Alexander Vondra-t (ODS) a Honvédelmi Minisztérium élén, azonban az új miniszter asszonyt nyolc nap elteltével ismét leváltották (a részleteket ld. az 1.1. pont alatt).*
- *2012. december A kormány törvényhozási tanácsának elnöki tisztségében: Petr Mlsna (független) lépett Karolína Peake helyébe (LIDEM).*

A három utóbbi személycsere egy nagyobb léptékű kormányátalakítás keretében történt meg, Vondra és Dobeš lemondását követően.

1.5. kérdés:

Van-e világos kormányzati alternatíva? Az ellenzéki oldalon mutatkozik-e kormányzóképes erő? Ennél a kérdésnél 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha a kormánynak erős (népszerű) és egységes ellenzékkel kellett számolnia, míg az 5-ös osztályzat azt takarja, hogy az ellenzéki szervezetek megosztottak, népszerűségük pedig alacsony volt.

1.5. Válasz: 3 pont

A második Nečas-kormány parlamenti ellenzéke három pártból áll: ezek a Cseh Szociáldemokrata Párt (ČSSD), a szélsőséges Cseh- és Morvaország Kommunista Pártja (KSČM) és a Közügyek (VV) párt. Az ideológiai távolság a ČSSD és a KSČM, valamint a VV között meglehetősen nagy. Ezen felül a ČSSD és a KSČM közös kormányzásának lehetősége, sőt egy esetleges kisebbségi, a KSČM által kívülről támogatott ČSSD-kabinet megítélése igen ellentmondásos nem csupán a társadalom nagy része, hanem a ČSSD tagjainak és politikusainak jelentős hányada körében is. Az ellenzéki pártok a 200 mandátumból 91-et birtokoltak (ČSSD 54, KSČM 26, VV 11). Az ellenzéki erők a három balra húzó képviselő (akik közül egyet korrupció gyanújával őrizetbe vettek) esetleges támogatásával együtt sem voltak képesek az új kormány megalakításához szükséges parlamenti többség megszerzésére. Természetesen a ČSSD, a KSČM és a VV együttműködése egyébként is igen valószínűtlen lett volna.

Mindezek miatt előrehozott választásokra – ezeket Csehországban meglehetősen nehéz kikényszeríteni – lett volna szükség ahhoz, hogy az ellenzék kormányt alakíthasson.

Másfelől, ha előrehozott választásokra került volna sor, azokat az ellenzék valószínűleg megnyerte volna. A Közvélemény-kutatási Központ (CVVM) adatai szerint a ČSSD támogatottsága a lakosság körében 35% körül mozgott, míg a KSČM-et a választók nagyjából 20%-a támogatta (a részleteket ld. a 2.4. pont alatt). Emiatt fennállt volna egy kisebbségi ČSSD-kormány megalakulásának lehetősége a

KSČM külsős támogatásával. A VV kettészakadásának és pártot övező számos botrány következményeként a szervezet támogatottsága 1% körül állt.

Össességében elmondható, hogy bár nőtt a baloldali ellenzék népszerűsége, a parlamenti ellenzék megosztott maradt és így képtelennek bizonyult a kormányzás átvételére.

2. Társadalmi támogatottság

2.1. kérdés:

Voltak-e nagyobb sztrájkok a kormányzat politikája ellen és azok befolyásolták-e a döntéseket? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor szükséges adni, ha a vizsgált időszakot állandósult sztrájkok jellemezték, melyek irányváltásra kényszerítették a kormányt több lényeges döntéshozatali kérdésben; 5-ös osztályzat akkor adandó, ha sztrájkokra nem került sor.

2.1. Válasz: 5 pont

Bár többször felmerült a szervezett munkabeszüntetés, sőt egy általános sztrájk lehetősége, a különböző szakszervezetek közötti nézetkülönbségek és a szakszervezeti tagok támogatásának hiánya miatt végül nem került sor ilyen akcióra. Ehelyett a szakszervezetek tiltakozásai tüntetések formájában öltöttek testet (ld. 2.2. pont).

A tiltakozó akciók legfőbb oka a Nečas kormány politikájának, azon belül is főleg a gazdasági döntések bírálata volt. A szakszervezetek a kabinetet okolták a fogyasztás elősegítésének nem kielégítő mértéke – vagyis az állami beruházások alacsony szintje – miatt. Ez a szakszervezeti konföderációk képviselői szerint gazdasági recesszióhoz vezetett, vagy legalábbis elmélyítette annak hatását. Szintén bírálat érte a kormány adópolitikáját, valamint a felsőoktatási reformot és a csak részben megvalósított egészségügyi átalakításokat.

2.2. kérdés:

Voltak-e tüntetések, tiltakozó akciók a kormány politikája ellen? Ebben az esetben a 0-s osztályzat azt jelenti, hogy folyamatosak voltak az ellenzéki pártok által szervezett tüntetések, míg 5-ös osztályzatot akkor kell adni, ha nem került sor ilyen megmozdulásokra.

2.2. Válasz: 3 pont

A Nečas-kormány politikája elleni leglátványosabb tiltakozásra Prágában került sor április 21-én, a szakszervezetek és a nagyrészt, de nem teljes egészében baloldali csoportosulásokból és civil szervezetekből álló Stop vládě (Állítsuk meg a kormányt) platform szervezésében. A sajtó tudósításai szerint kb. százezer ember vett részt a tüntetésen. A tiltakozók bírálták a kormány gazdaságpolitikáját és egyéb intézkedéseit, és a kabinet lemondását követelték. Ez volt a legnagyobb ilyen megmozdulás 1997, vagy talán 1989, a kommunista rezsim bukása óta. A demonstrációt a ČSSD és a KSČM is támogatta. Novemberben is volt egy hasonló akció, viszont ezen már csupán kb. 15 ezer ember vet részt.

Említést érdemel még a Holešovská vyzva (Holešovi felhívás) nevű kezdeményezés, melynek alapítói – köztük egy egykori disszidens mellett egy volt kommunista és egyben a Csehszlovák Néphadsereg tisztje – mozgalmi keretekben kívánták kifejezni ellenérzéseiket a Nečas-kormánnyal szemben. A kezdeményezés különböző civil szervezetekkel együttműködve számos tüntetést tartott; ezeken több ezer fő vett részt, melyek követelései között szerepeltek többek között az előrehozott választások is.

2.3. kérdés:

Mennyire tudta a kormányzó párt/pártszövetség megtartani a támogatottságát? Vezeti-e továbbra is a népszerűségi listát? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha a kormányzó párt/pártszövetség népszerűsége drasztikusan esett és jelenleg nagyon alacsony

szinten áll, míg az 5-ös osztályzat azt takarja, hogy a kormányzó párt/pártszövetség népszerűsége növekedett vagy változatlan maradt.

2.3. Válasz: 4 pont

A CVVM rendszeres közvélemény-kutatásai alapján az ODS támogatottsága viszonylag stabil volt (18% körül) a 2012 májusa és decembere közötti időszakban. Másfelől a párt népszerűsége alacsonyabb volt 2010-es választási eredményénél (20,2%-a). Míg a TOP 09-et a választásokon részt vevők 16,7%-a támogatta, a fenti időszakban a lakosság kb. 9%-a sorakozott fel a párt mögött. A LIDEM népszerűsége stabil, de nagyon alacsony szinten mozgott és ennek következtében közvélemény-kutatási eredményekben nem is tüntették fel önálló rubrikában az adatait (a párt támogatottsága az „Egyéb” mezőben szerepelt).

Amint arra már utaltunk, a ČSSD és a KSČM támogatottsága a népesség körében magasabb volt, a kormánypártok pedig elveszítették a vezető pozíciót a közvélemény-kutatásokban. Kiemelendő, hogy a népszerűségi listák élén nem a 2010-ben kormányt alakított pártok valamelyike, hanem a ČSSD állt (az alsóházi képviselői helyek tekintetében).

A 2010-es választási eredmények és a kormánypártok népszerűségének alakulása az azóta eltelt időszakban:

	Parlamenti választások (2010 májusa)	2012. V.	2012. VI.	2012. IX.	2012. X.	2012. XI.	2012. XII.
ODS	20,2	17	20	20,5	16,5	16,1	17,1
TOP 09	16,7	10,5	10	8,5	8,5	10	8,5

Forrás: CVVM

2.4. kérdés:

Az ellenzéki pártok támogatottság nőtt-e érdemben? Alakultak-e új, a parlamenti küszöb körüli népszerűsége szert tett pártok? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor szükséges adni, ha az ellenzéki pártok népszerűsége számottevően emelkedett és jelentős új pártok alakultak; az 5-ös osztályzat azt jelzi, hogy az ellenzéki pártok támogatottsága egyáltalán nem nőtt és nem alakult egyetlen jelentősebb új párt sem.

2.4. Válasz: 3 pont

Mindkét jelentős ellenzéki párt (a ČSSD és a KSČM) népszerűsége többé-kevésbé stabilizálódott, a ČSSD támogatóinak száma pedig az év utolsó hónapjaiban növekvő tendenciát mutatott. Érdemes kiemelni, hogy a két párt támogatottsága jelentősen nőtt a 2010-es választási eredményükhöz képest.

A VV esete különleges. A párt kezdetben tagja volt a kormánynak, a későbbiekben (2012 áprilisa folyamán) a kabinet elhagyása és az ellenzéki politizálás mellett döntött. A párt működéséhez köthető számos botrány, kormányzati szerepvállalása kapcsán tapasztalt kiszámíthatatlansága, valamint a 2012 áprilisában bekövetkezett pártszakadás miatt támogatottsága 1%-ra esett vissza. Erősen valószínűsíthető, hogy a következő választáson a párt nem fogja tudni átlépni a parlamenti küszöböt.

A tárgyalt időszakban nem alakult jelentős új politikai párt. A parlamenten kívüli pártok támogatottsága a Kereszténydemokrata Unió kivételével többé-kevésbé stabilnak mondható; a Csehszlovák Néppárt (KDU-ČSL) népszerűsége a második félévben meghaladta, míg a zöldek (SZ)

támogatottsága megközelítette a parlamentbe jutáshoz szükséges küszöböt. Ugyanakkor sem a KDU-ČSL, sem az SZ nem tekinthető újonnan alakult politikai pártnak.

	Parlamenti választások (2010 májusa)	2012. V.	2012. VI.	2012. IX.	2012. X.	2012. XI.	2012. XII.
ČSSD	22,1	36,5	31	31,5	33	39	36
KSČM	11,3	21,5	20,5	19	22,5	19	22
VV	10,9	1,5	0,5	0,5	1	0,5	0,5
KDU-ČSL	4,4	5,5	7	6	5	5	6
SZ	2,4	2,5	4,5	1,5	3,5	3	4

Forrás: CVVM

2.5. kérdés:

Hogyan alakult a miniszterelnök népszerűsége? Ezen kérdés értékelésénél 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha a miniszterelnök népszerűsége drasztikusan csökkent és jelenleg nagyon alacsony szinten áll; az 5-ös osztályzat azt jelöli, hogy a miniszterelnök népszerűsége nőtt vagy stagnált.

2.5. Válasz: 4 pont

Petr Nečas miniszterelnök népszerűsége 2012 májusa és decembere között nagyjából stabil volt, 18% körül ingadozott. (Kérdés: „Fel fogom olvasni néhány politikus nevét. Kérem, jelezze, melyikükben bízik vagy nem bízik meg, illetve mely esetben nem tudja megítélni.”)

Petr Nečas miniszterelnök bizalmi indexe (%-ban):

2012. május	2012. június	2012. szeptember	2012. december
19	23	16	17

Forrás: CVVM

Megjegyzendő, hogy a miniszterelnök népszerűsége a 2010-es választásokat követően, a kormányfői beiktatása utáni néhány hónapban viszonylag magas volt (35% körül).

A kormányfőbe vetett bizalom mértéke meglehetősen magas volt a kabinet egészének hitelességéhez viszonyítva (utóbbiban 2012 áprilisa és decembere között a lakosság 12-16%-a bízott, vagyis valamennyi esetben kb. 5%-al kevesebben Nečas miniszterelnök bizalmi indexéhez képest).

3. Válságkezelés

3.1. kérdés:

Hogyan alakult a GDP az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében a 0-s osztályzat azt jelenti, hogy az ország GDP-jének alakulása 2012 I.-III. negyedében az EU-tagországok közül az egyik leggyengébb értéket mutatta, míg 5-ös osztályzatot akkor kell adni, ha 2012 I.-III. negyedében a GDP növekedési ráta az egyik legjobb volt az EU tagállamai közül.

3.1. válasz: 3 pont

A cseh GDP növekedése a 2012 első és harmadik negyedéve közötti időszakban negatív volt. Mivel az év egészére vonatkozó adatok még nem nyilvánosak, az Eurostat kimutatásában előrejelzett értéket találunk. E szerint Csehország GDP-je 2012-ben 1,3 százalékkal esett. Mindemellett – miután szinte valamennyi tagállam gazdasági helyzete kedvezőtlenül alakult – ezzel a teljesítménnyel Csehország nem került a három legrosszabb értéket produkáló ország közé. Másrészt 2012 első három

negyedévében a három vezető ország közé sem tartozott. A cseh gazdaság négy, egymást követő negyedévben volt recesszióban.

2012 I. negyedéve / 2011 I. negyedéve	2012 II. negyedéve / 2011 II. negyedéve	2012 III. negyedéve / 2011 III. negyedéve
-1,0%	-1,2%	-1,3%

Forrás: www.czso.cz

3.2. kérdés

Hogyan alakult az államadósság az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében a 2011 vége és 2012 vége (vagy elérhető időszak) között bekövetkezett változást kell figyelembe venni. A 0-s osztályzat azt jelenti, hogy az államadósság növekedett vagy változatlan maradt; az adandó osztályzat fél százalékpontonkénti csökkenés esetén egy-egy jeggyel javul, így az 5-ös osztályzat azt jelzi, hogy 2,5%-os vagy nagyobb mértékű államadósság-csökkenés ment végbe.

3.2. Válasz: 0 pont

Sajnálatos módon az Eurostat által közzétett adatok csupán a 2012 harmadik negyedévéig terjedő időszakot ölelik fel. Az államadósság 2012 harmadik negyedévére az előző év azonos időszakához képest a GDP 39,8 százalékáról 44,9 százalékra, vagyis 5,1 százalékponttal emelkedett. A GDP-hez viszonyított államadósság tekintetében Csehország az EU-tagállamok első harmadába tartozott, az államadósság GDP-hez viszonyított növekedésének százalékpontban kifejezett mértéke szempontjából pedig a középmezőnybe volt sorolható. Ennek megfelelően Csehország jelenleg is teljesítené az ún. maastrichti kritériumokat. Másfelől a tendencia nem nevezhető igazán pozitívnak, mivel úgy tűnik, hogy az államadósság az utóbbi években meglehetősen gyors iramban nőtt (mindössze hat EU tagállamban emelkedett nagyobb mértékben a GDP-hez viszonyított államadósság 2011 harmadik negyedéve óta).

3.3. kérdés:

Hogyan alakult a munkanélküliség mértéke az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében a 2011 vége és 2012 vége (vagy elérhető időszak) között bekövetkezett változást kell figyelembe venni. A 0-s osztályzat azt takarja, hogy a munkanélküliség több mint két százalékkal nőtt; a 4-es azt, hogy nem történt változás, míg 5-ös osztályzat akkor adandó, ha a munkanélküliség mértéke csökkent.

3.3. Válasz: 3 pont

A foglalkoztatásra vonatkozó legfrissebb adatok csak 2012 harmadik negyedévéig – illetve novemberig – elérhetőek. A munkanélküliségi ráta 2011 harmadik negyedéve és a 2012. évi azonos időszak között majdnem 0,5 százalékponttal, 6,5 százalékról hét százalékra nőtt, ami lényegében megegyezik a 2010 harmadik negyedévében mért szinttel. 2012 harmadik negyedévében az EU tagállamai közül Csehországban volt a hetedik legalacsonyabb a munkanélküliségi ráta (ez a szint például Finnországgal, Svédországgal vagy Romániáéval hasonlítható össze).

A táblázat a csehországi munkanélküliségi ráta alakulását mutatja (százalékban kifejezve) 2012 januárja és novembere között. A vizsgált időszak legnagyobb részében (januártól júliusig) az állástalanság szintje az EU-tagállamok közül a hatodik legalacsonyabb volt.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
6,7	6,8	6,8	6,8	6,8	6,9	6,9	7	7,1	7,3	7,4

Forrás: Eurostat

3.4. kérdés:

Hogyan alakult az ipari termelés az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha az ipari kibocsátás volumenének változása 2012 I.-III. negyedében az EU tagállamai közül a legrosszabbak között alakult, míg 5-öst akkor szükséges adni, ha az ország ipari termelésének növekedése az EU-s tagállamok közül a három legkedvezőbb érték egyike volt.

3.4. Válasz: 3,5 pont

A kérdés megválaszolásakor Csehország ipari termelésének szintjét hasonlítottuk össze a többi EU-tagállaméval. Az ipari kibocsátás százalékos változását havonkénti bontásban, az előző év azonos időszakához képest közöljük. Az év nagy részében Csehország ipari termelésének százalékban kifejezett dinamikája az EU-tagok közül a „jobbik ténfelen” mozgott. Másfelől említést érdemel az is, hogy bár a vizsgált tizenegy hónapból hétben csökkent az ipari kibocsátás volumene 2011-hez képest, Csehországnak – pl. Ciprussal, Portugáliával, Olaszországgal vagy Spanyolországgal ellentétben – sikerült elkerülnie az ipari termelés zuhanásszerű esését. Egyelőre nem világos, hogy az exportorientált cseh gazdaság milyen mértékben sínylette meg a legtöbb EU-tagállamban 2012 utolsó hónapjaiban bekövetkezett ipari kibocsátás-csökkenést.

II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1,0	2,6	1,5	-0,7	-0,3	1,6	-2,6	-2,1	-3,3	-6,2	-5,8

Forrás: Eurostat

3.5. kérdés:

Hogyan alakult az infláció az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében a 0-s osztályzat azt jelzi, hogy az ország átlagos fogyasztói árindexe 2012-ben az EU-tagállamok közül az egyik legrosszabb volt; az 5-ös osztályzat pedig azt, hogy a 2012-es (vagy elérhető időszak) átlagos fogyasztói árindex az EU három legkedvezőbbje közül való volt.

3.5. Válasz: 2 pont

Az átlagos fogyasztói árindex (HICP) 3,5 százalékos növekedésével Csehország az uniós tagországok alsó harmadához tartozott. 2008 kivételével az átlagos fogyasztói árindex 2001 óta 2012-ben érte el a legmagasabb értéket, az előző évhez képest 1,4 százalékpontot növekedve. Az infláció emelkedésének fő oka a közszolgáltatások (villanyáram, víz, távfűtés), valamint a lakbérek, az élelmiszerek és alkoholmentes italok árának alakulása volt.

Az alábbi táblázat a csehországi átlagos fogyasztói árindex százalékos változását mutatja a 2012-es év folyamán.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
2,3	2,5	2,7	2,9	3	3,2	3,3	3,4	3,5	3,6	3,6

Forrás: Eurostat

4. Eredmények

4.1. kérdés:

Mi volt a jelenlegi miniszterelnök pártjának öt legfontosabb ígérete a választási kampány során? Hogyan alakult az elmúlt egy évben ezen ígéretek teljesítése? Ebben az esetben 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha az öt legfontosabb ígélet közül egyikben sem történt érdemi előrelépés, míg 5-öst akkor, ha mind az öt ígélet terén jelentős haladást sikerült elérni.

4.1. Válasz: 3 pont

Az értékelés alapja a Polgári Demokrata Párt (ODS) 2010-es parlamenti választási programja. Az ODS programjában hét kulcsterületet azonosított, melyek – némi leegyszerűsítéssel – öt fontos választási ígéretben foglalhatók össze: (1.) az államadósság csökkentése és a költségvetés kiegyensúlyozottságának törvénybe foglalása az adók mérséklésével; (2.) egészségügyi reform kiegészítő jellegű, önkéntes egészségbiztosítás bevezetésével; (3.) lépések a szociális ellátórendszerrel való visszaélések ellen; (4.) oktatási reform keresztülvitele, beleértve a felsőoktatást is; (5.) a korrupció és a bürokrácia visszaszorítása.

A miniszterelnök pártjának értékelése során az egyik kihívás az a tény, hogy a 2010-es parlamenti választásokat követően – nem első ízben – koalíciós kormány jött létre. Az egy párti kabinetekkel ellentétben koalíciós kormányzás esetén elkerülhetetlenek a kompromisszumok. A másik nehézség abból adódik, hogy jelen vizsgálat csak a második Nečas-kormány tevékenységét vizsgálja, azonban az első és a második Nečas-kabinet politikájának eredményeit nehéz elválasztani egymástól. (Szintén ellentmondásokhoz vezethet az, ha egy kabinet „életciklusának” különböző szakaszait próbáljuk egymáshoz viszonyítani, például egy mindössze néhány hónapja hivatalban lévő kormány teljesítményét a választási ciklus végének mérlegével).

Mindezek ellenére megkíséreljük összegezni, mennyiben sikerült teljesíteni a fenti ígéreteket:

- (1.) Mint arra már korábban is utaltunk, az államadósság mértéke nőtt, az államháztartási egyensúly törvénybe iktatására pedig eddig nem került sor. Az adóemeléseket (ide értve az áfa megemelését is) az ODS tagjai mellett a part néhány országgyűlési képviselője is bírálta.
- (2.) Néhány lépés történt ebben az irányban, így egyszerűsödött az orvosi kezelések és receptek után járó térítés rendezésének módja és megtörtént az egészségügyi szolgáltatások színvonalának és eszköztárának felmérése. A kabinet folytatta a reformintézkedéseket.
- (3.) A legtöbb figyelem az ún. S-kártyát övezte, amely a különböző állami (szociális alapú) segélyek rendszerét hivatott egyszerűsíteni. Az S-kártyák előállítására kiírt pályázatot azonban bírálatok érték. Bár az eredeti elképzelés szerint az S-kártyát kötelezővé tették volna a szociális segélyre jogosultak körében, az ombudsman szerint a kártya kötelező használata törvénytörő lenne, így végül opcionális lehetőség maradt. A szociális juttatásokhoz való hozzáférés feltételeit szigorították (a részleteket ld. a 4.5. pont alatt).
- (4.) Folyt az új felsőoktatási törvény vitája, melynek végleges változatát a kormány előreláthatólag 2013 tavaszán fogja parlamenti szavazásra bocsátani. Az oktatási miniszter az állami középiskolák záróvizsgálatainak rendszerében is változtatásokat tervez.
- (5.) A kabinet korrupció-ellenes politikájának alapja a kormány által 2011 januárjában, a 2011-2012-es időszakra elfogadott Kormányzati Korrupció-ellenes Stratégia volt. A dokumentum tizenegy prioritást sorolt fel, melyek keretében több mint ötven intézkedést, köztük törvényt kellett volna elfogadni. A tervezett lépések közül néhány megvalósult (pl. az állami megbízások rendszerére vonatkozó új törvényi szabályozás vagy a közigazgatás digitalizálása), azonban számos kérdésben még zajlanak az egyeztetések, s ezt az állapotot tükrözi az új Korrupció-ellenes Stratégia is.

4.2. kérdés:

Hogyan alakult az egy főre jutó átlagjövedelem az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében az egy főre jutó átlagjövedelem változása az irányadó 2011 és 2012 között. A 0-s osztályzat azt jelenti, hogy nem történt növekedés, vagy csökkenés ment végbe; az 5-ös osztályzat pedig azt takarja, hogy az átlagjövedelem igen jelentős mértékben nőtt.

4.2. Válasz: 0 pont

2012 harmadik negyedében az átlagbér 24 514 CZK-t tett ki; az 1,4 százalékos nominális növekedés 2010 negyedik negyedéve óta a legalacsonyabb, 2000 óta pedig a második legalacsonyabb volt. Az

inflációs hatást is beszámítva a reálbér-csökkenés 2011 harmadik negyedévéhez viszonyítva 1,8 százalékos volt; a reálbér esése négy egymást követő negyedévben folyamatos volt.

Az üzleti szférán kívüli területeken a nominális növekedés magasabb volt, mint a piaci szektorban. A viszonylag alacsony nominális növekedés – valamint a bérek reálértékének csökkenése – egyértelműen az európai gazdasági válságra vezethető vissza, s valószínűleg szintén befolyásolta a piacon jelen lévő vállalatok azon szándéka, hogy költségvetésüket szűkítve pénzt takarítsanak meg.

Az adatok forrása: notes.czso.cz

4.3. kérdés:

Javultak-e a demográfiai mutatók, különös tekintettel a születések számára? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha a demográfiai mutatók számottevően romlottak, míg az 5-ös osztályzat azt jelenti, hogy érdemben javultak.

4.3. Válasz: 2 pont

2012 első három negyedévében a Cseh Köztársaság lakosainak száma nyolcezerrel nőtt, így elérve a 10 513 000 fős szintet. A növekedéshez egyrészt hozzájárult a migráció (kb. hatezer fővel), valamint a természetes szaporodás (kb. kétezer fővel). Mindennek ellenére a születések száma 2011-hez képest kb. kétezerrel csökkent, s 82 ezer újszülöttet tett ki. Míg a házasságok száma többé-kevésbé változatlan maradt (38 000), a válások száma kb. ezeröttszázal nőtt, elérve a 19 000-t. További információkkal az alábbi táblázat szolgál.

	2011	2012 ^{e)}	változás 2012 ^{e)} - 2011
Házasságok	38 498	38 502	4
Válások	20 538	18 982	-1 556
Élve születések	83 488	81 772	-1 716
- házasságon kívül*	34 670	35 246	576
Halálozások	79 358	80 217	859
- Egyéves kor alatt**	230	214	-16
Abortuszok	29 281	28 315	-966
- törvényesen végrehajtott abortuszok	18 256	17 400	-856
Bevándorlók	18 567	21 967	3 400
Kivándorlók	4 671	15 758	11 087
Természetes szaporodás	4 130	1 555	-2 575
Nettó migrációs ráta	13 896	6 209	-7 687
Teljes növekedés	18 026	7 764	-10 262
Népesség (március 31-én***	10 504 757	10 513 209	8 452
Népesség középértéke ***	10 494 039	10 508 906	14 867

e) előzetes adat

*) a relatív adatok a házasságon kívüli születések arányát tükrözik (%-ban)

**) a relatív adatok 1000 élveszületésre vonatkoztatva szerepelnek

***) a 2011-es népességre vonatkozó adatok a 2011-es népszámlálás végleges adatainak megfelelően kerültek módosításra

Forrás: www.czso.cz

4.4. kérdés:

Hogyan alakult a bűncselekmények száma az elmúlt egy évben? Ebben az esetben a 2012-es év azon időszakát kell figyelembe vetni, amelyről adatok állnak rendelkezésre, összevetve a 2011-es év azonos időszakával. A 0-s osztályzat azt takarja, hogy a bűnesetek száma jelentősen nőtt, míg az 5-ös azt, hogy számottevően kevesebb bűncselekményt követtek el.

4.4. Válasz: 5 pont

2012-ben 304 500 bűneset történt, ami több mint 4,3 százalékkal kevesebb a 2012-es adathoz képest; ez jelentős csökkenésként értékelhető. A csökkenés valamennyi típusú bűncselekmény tekintetében észlelhető volt, így a gyilkosságokra, rablásokra, gazdasági bűncselekményekre egyaránt vonatkozott. Másfelől a 2012-ben kimutatott csökkenés az előző évekhez képest nem kivételes jelenség. Ezért megtévesztő lenne a Nečas-kormány politikájának tulajdonítani a bűnesetek számának visszaesését. Úgy tűnik, hogy a bűnözés visszaszorulása inkább hosszú távú strukturális hatások miatt következett be.

E tekintetben megemlíthető a Václav Klaus köztársasági elnök által újrbeszédében meghirdetett, heves vitákat kiváltó, széles körű amnesztia (eddig több mint hatezer rabot helyeztek szabadlábra). Szakértők véleménye szerint könnyen lehet, hogy az amnesztia negatív hatást fog gyakorolni a 2013-as év bűnügyi statisztikáira.

4.5. kérdés:

Javult-e a társadalmi újraelosztó rendszerek (így az egészségügy és a nyugdíjrendszer) helyzete (bevételek és kiadások mérlege, a pénzügyi helyzet és az eladósodottság mértékének átláthatósága, az egyes intézményekre háruló feladatok egyértelmű meghatározása)? Ezen kérdés esetében a 0-s osztályzat azt jelzi, hogy a társadalmi újraelosztó rendszerek helyzete erősen romlott, míg az 5-ös azt, hogy számottevően javult.

4.5. Válasz: 3 pont

A szociális ellátórendszerrel kapcsolatos kérdések közül az egyik legnagyobb nyilvánosságot a Nečas-kormány által előkészített nyugdíjreform kapta. A reform világosan tükrözi a társadalom megváltozott korösszetételét és annak szükségességét, hogy az időskori gondoskodás felelősségét legalább részben a magánszemélyekre hárítsák át, mivel amennyiben nem történik a téren változás, az állam nem lesz képes fedezni a nyugdíjkiadásokat. A reform első szakaszának legfontosabb részét 2012. január elseji hatállyal vezették be; ez meggyengítette a nyugdíjrendszer szolidaritási dimenzióját, megemelte a nyugdíjkorhatárt, az ellátás mértékének megállapítását pedig új szabályokhoz kötötte. A legfontosabb változást a nyugdíjrendszer ún. második pillérének bevezetése jelentette, mely a magánszámlákon való nyugdíj-előtakarékosság lehetővé tételével megerősítette az egyéni felelősség szerepét. Véleményem szerint a reformtervezet megvalósulása hozzá fog járulni a cseh államadósság szintjének csökkenéséhez.

Az egészségügyi ellátórendszer tekintetében 2012 januárjáig több fontos változás került bevezetésre. Törvény született a recepteken szereplő tételek utáni egyenkénti fizetési kötelezettség eltörlésére (ezen túl csupán a recept egészségéért kell fizetni), valamint a betegek magasabb térítés ellenében extra szolgáltatásokra váltak jogosulttá (pl. jobb színvonalú kórházi szobák, jobb oltóanyagok vagy magasabb minőségű gipsz). Az egészségügyi reform második szakaszát 2012 áprilisában vezették be. Az intézkedések megerősítették a betegjogokat – így az információhoz való jogot – és lefektették az állami egészségbiztosítás által fedezett szolgáltatások minimális színvonalát.

A parlament a szociális ellátórendszer területén is elfogadott számos változtatást, így például a szociális segélyek folyósításának egy kifizetőhelyre való korlátozása által csökkentették a bürokráciát, rugalmasabbá tették az anyasági pótlék feltételeit és változtattak a munkanélküli-ellátáson is. Összességében elmondható, hogy a szociális ellátásokhoz való hozzáférést megszigorították. Bevezetésre került a vitatott S-kártya is (ld. fent).

A fentiekben részletezett intézkedések ugyan hosszú távon előreláthatólag pozitív hatást fognak gyakorolni az államháztartásra, rövid távon azonban bizonyos társadalmi csoportok – főleg a hátrányos helyzetűek – számára előnytelenek lehetnek.

Szlovákia kérdőíve

Szakértő neve: Peter Spáč

Adatok lezárva: 2013. január 27.

1. Stabilitás, kormányzóképeség	23
2. Társadalmi támogatottság	18
3. Válságkezelés	12
4. Eredmények	11,5
Összesen	64,5

1. Stabilitás

1.1. kérdés:

Volt-e kormányválság, koalíciós vita, kisebbségi kormányzás, bizalmi/bizalmatlansági szavazás? Ezen kérdés esetében a 0-s osztályzat azt takarja, hogy a kormány a bukás szélén áll, míg az 5-ös azt jelzi, hogy semmiféle feszültség nem volt észlelhető a kormányzó párton/koalíción belül.

1.1. Válasz: 5 pont

A jelenlegi szlovák kabinet a 2012. márciusi szlovák választásokat követően lépett hivatalba. A Smer – Sociálna demokracia (Irány – Szociáldemokrácia) párt egyedül alakított kormányt, melynek feje Robert Fico miniszterelnök. 1993 óta először fordult elő, hogy egy párt egyedül többséget tudott szerezni a szlovák parlamentben, melynek köszönhetően a kormány igen stabil. A választások óta eltelt időszakban az ellenzéki pártok egy alkalommal bizalmatlansági szavazást próbáltak kezdeményezni az igazságügyi miniszter személyéről, de a Smer-SD frakció blokkolta az indítványt. Ennek megfelelően 2012-ben nem változott a kormány összetétele és a Smer-SD-n belül sem mutatkozott bármilyen – kisebb vagy nagyobb mértékű – belső feszültség.

1.2. kérdés:

Kényszerült-e komoly irányváltásra a kormány többsége elvesztésének veszélye miatt? Kitart-e fő céljai mellett a kormány? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha a kormánytöbbség elvesztésének veszélye miatt a kabinet kénytelen volt meghátrálni valamennyi főbb céljának megvalósítása előtt, míg 5-ös akkor adandó, ha a politikai vezetést semmilyen belső akadály nem gátolja elképzelései megvalósításában.

1.2. Válasz: 5 pont

Mivel a Smer-SD a szlovák parlamentben abszolút többséggel rendelkezik (a 150 képviselőből 83-at a párt színeiben választottak meg), pozíciója rendkívül erős. Köszönhetően annak, hogy a Smer-SD nem lépett koalícióra más párttal, a parlamenti többség elvesztésének nincsen számottevő valószínűsége. Egészében véve a kormányt eddig nem érték olyan kihívások, melyeknek hatására változtatni kényszerülne ideológiai irányvonalán vagy politikai programján. A jelenlegi helyzetre hatással lehet az a körülmény is, hogy a kormány ciklusának csupán az első évét tölti hatalomban.

1.3. kérdés:

Mennyire egységes a kormányzó párt (koalíció)? Voltak-e kiszavazások a fontos kormányzati törvényjavaslatoknál a parlamentben a kormánypárti frakció(k) esetében? Ezen kérdés esetében a 0-s osztályzat azt jelöli, hogy kormánypárti képviselők rendszeresen leszavazzák a kormány előterjesztéseit és ezáltal veszélyeztetik a kormányzóképeséget, míg 5-ös osztályzatot akkor kell adni, ha lényeges kérdésben nem szavaztak kormánypárti képviselők a kormány ellenében.

1.3. Válasz: 5 pont

A Smer-SD mint politikai párt a legfegyelmetesebb szlovákiai politikai formációk közé sorolható. Alapítója és jelenlegi vezetője – immár több mint tíz éve – Robert Fico, akinek a pozíciója továbbra is vitathatatlanul a legerősebb a párt funkcionáriusai között. Ugyanez érvényes a párt parlamenti képviselőcsoportjára is. Az előző kormányzati ciklusok során a Smer-SD frakciója mind kormányon, mind ellenzékben igen nagy stabilitást mutatott, és más pártokkal ellentétben nem akadt olyan képviselője, aki a frakcióból (és a pártból) kilépve függetlenként politizált volna tovább. A Smer-SD képviselőcsoportja a kormány által benyújtott törvényjavaslatok tekintetében is teljes mértékben lojális, így csekély a valószínűsége annak, hogy a jövőben belső ellenzék alakulna ki.

1.4. kérdés:

Vannak-e belső ellentétek, belső ellenzék a kormányon belül, távoztak-e miniszterek? Gyakoriak-e a személycserék? Ez esetben a 0-s osztályzat azt takarja, hogy több alkalommal történt kormányátalakítás, míg az 5-ös osztályzat azt jelenti, hogy nem volt személycsere a vizsgált időszakban.

1.4. Válasz: 5 pont

2012-ben nem volt változás a kormány összetételében. Egyetlen miniszter sem távozott tisztségéből, az ellenzéki pártok egyszeri próbálkozása az igazságügyi miniszter elmozdítására pedig sikertelenül zárult. A jelenlegi helyzetet az is befolyásolhatja, hogy a parlamenti választások óta mindössze kilenc hónap telt el (Szlovákiában hagyománynak tekinthető, hogy az ellenzék a kabinet első száz, hivatalban töltött napjának lejárta előtt nem kezdeményez a kormány vagy annak bármely tagja ellen bizalmatlansági szavazást).

1.5. kérdés:

Van-e világos kormányzati alternatíva? Az ellenzéki oldalon mutatkozik-e kormányzóképes erő? Ennél a kérdésnél 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha a kormánynak erős (népszerű) és egységes ellenzékkel kellett számolnia, míg az 5-ös osztályzat azt takarja, hogy az ellenzéki szervezetek megosztottak, népszerűségük pedig alacsony volt.

1.5. Válasz: 3 pont

A parlamenti ellenzék helyzetének elemzésekor két szempontot kell figyelembe venni. Először is, az öt ellenzéki párt mindegyike jóval kevésbé népszerű, mint a Smer-SD (6-10%), de a támogatóik száma összeadva megegyezik a Smer-SD híveivel. A második szempont a pártok világnézeti beállítottsága; mindegyikük jobbközép irányvonalat képvisel, de vannak ideológiai különbségek a kereszténydemokraták (KDH) és a liberálisok, valamint bizonyos tekintetben a libertariánusok (SaS) és a fennálló berendezkedéssel szembehelyezkedő populisták (OLaNO) között is. Ezen pártok közül négy (az SDKÚ-DS, a KDH, a SaS és a Most-Híd) tagja volt az előző kabinetnek; bár koalíciójuk a ciklus vége előtt felbomlott, képesek lennének közösen kormányt alakítani. Ugyanakkor felmerül az a kérdés, hogy hogyan tudnának együttműködni az „anti-establishment” OLaNO-val. Összegezve: az ellenzéki tömb számottevő támogatással bír, de kormányképesség kétséges.

2. Társadalmi támogatottság

2.1. kérdés:

Voltak-e nagyobb sztrájkok a kormányzat politikája ellen és azok befolyásolták-e a döntéseket? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor szükséges adni, ha a vizsgált időszakot állandósult sztrájkok jellemezték, melyek irányváltásra kényszerítették a kormányt több lényeges döntéshozatali kérdésben; 5-ös osztályzat akkor adandó, ha sztrájkokra nem került sor.

2.1. Válasz: 2 pont

2012. november végén az iskolai dolgozókat (a tanárokat és a tanári munkában nem részt vevő dolgozókat) képviselő szakszervezetek nagyszabású sztrájkokba kezdtek. A szakszervezetek számos követelést terjesztettek elő, köztük a bérek emelését. Mivel a kormány vonakodott a követelések teljesítésétől, november 26-án megkezdődött a munkabeszüntetés, s az általános és középiskolák többsége zárva maradt. Néhány nap elteltével a szakszervezetek és a kormány tárgyalásokba kezdtek, azonban ezek csak részleges eredményeket hoztak, amelyek nem elégítették ki teljes mértékben a tanárokat, így tiltakozó akciók – jöllehet kisebb intenzitással - 2012 végéig folytatódtak. Továbbra is nyitott kérdés, hogy folytatódni fognak-e a tiltakozások. Bár kezdetben a kormány kinyilvánította, hogy e célra nem áll rendelkezésre pénzügyi fedezet, a sztrájk kezdete után kénytelen volt meghátrálni és emelni a munkabéreket.

Emellett az orvosok is igen elégedetlenek jelenlegi helyzetükkel, mivel a számukra ígért béremelés kérdésessé vált – igaz, 2012 végéig ellenérzéseik nem nyilvánultak meg nyílt tiltakozásokban vagy tüntetésekből.

2.2. kérdés:

Voltak-e tüntetések, tiltakozó akciók a kormány politikája ellen? Ebben az esetben a 0-s osztályzat azt jelenti, hogy folyamatosak voltak az ellenzéki pártok által szervezett tüntetések, míg 5-ös osztályzatot akkor kell adni, ha nem került sor ilyen megmozdulásokra.

2.2. Válasz: 4 pont

A kormány és az ellenzék kapcsolata feszültként jellemezhető. A kabinet által eszközölt számos változtatás (az egykulcsos jövedelemadó eltörlése, a munkaügyi szabályozások megváltoztatása) ellen tiltakoztak az ellenzéki erők, de a feszültség minden esetben parlamenti keretek között maradt. Mindemellett az ellenzék parlamenti vitát próbált kezdeményezni a szlovákiai igazságszolgáltatás helyzetéről. A Smer-SD annak ellenére zárkózott el a vita megrendezésétől, hogy az igazságszügyi intézményrendszer rendkívül alacsony társadalmi megbecsültséget élvez Szlovákiában. Az ellenzék erre reagálva a kormány döntését az arrogáns hatalomgyakorlás jelének nevezte és a demokrácia hanyatlásának tüneteiként értékelte. Az ellenzéki erők azt is szövé tették, hogy hasonló módszereket a Vladimir Mečiar vezette kormány alkalmazott a kilencvenes években.

A civil szféra tekintetében a 2012-es választások előtt az ún. „Gorilla-ügy” elleni tiltakozásként tömegtüntetésekre került sor. „Gorilla” fedőnévvel a szlovák biztonsági szolgálatok egy 2005-2006-os akcióját illették, mely a politikai és pénzügyi csoportok szoros összefonódását mutatta ki; ezek valamennyi, akkoriban jelentős politikai pártra kiterjedtek. A 2012-es választásokat követően hasonló jellegű tiltakozásokra már nem került sor.

2.3. kérdés:

Mennyire tudta a kormányzó párt/pártszövetség megtartani a támogatottságát? Vezeti-e továbbra is a népszerűségi listát? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha a kormányzó párt/pártszövetség népszerűsége drasztikusan esett és jelenleg nagyon alacsony szinten áll, míg az 5-ös osztályzat azt takarja, hogy a kormányzó párt/pártszövetség népszerűsége növekedett vagy változatlan maradt.

2.3. Válasz: 4 pont

Mivel a kormány a 2012-es választásokat követően lépett hivatalba, ezek hivatalos eredményét fogom hivatkozási alapul használni (ugyanaz érvényes a 2.4.-es pontra is). A 2012 márciusában megtartott választásokon a Smer-SD a szavazatok 44,41%-át szerezte meg; ez az arány a következő hónapokban még emelkedett is, és elérte az ötven százalékot, de a legutóbbi hónapokban enyhe hanyatlás volt megfigyelhető. Ennek ellenére a Smer-SD továbbra is a közvélemény-kutatások élén áll.

A vezető közvélemény-kutatók mérései szerint a Smer-SD népszerűsége a következőképpen alakult a 2012-es választások óta:

Intézet	Hónap								
	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Focus	51	46,3	42,3		41,4	42		37,8	37
MVK			42,7				40		
Polis		46,9	48,8					43,1	

Megjegyzés: A közvélemény-kutató intézetek nem végeznek havi rendszerességgel felméréseket. Az üresen hagyott cellák azt jelzik, hogy az adott hónapban a közvélemény-kutató nem végzett mérést.

2.4. kérdés:

Az ellenzéki pártok támogatottság nőtt-e érdemben? Alakultak-e új, a parlamenti küszöb körüli népszerűsége szert tett pártok? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor szükséges adni, ha az ellenzéki pártok népszerűsége számottevően emelkedett és jelentős új pártok alakultak; az 5-ös osztályzat azt jelzi, hogy az ellenzéki pártok támogatottsága egyáltalán nem nőtt és nem alakult egyetlen jelentősebb új párt sem.

2.4. Válasz: 3 pont

Az ellenzéki pártok népszerűsége 2012-ben vegyesen alakult. Egyenkénti támogatottságuk rendszerint 10% alatt marad, összesített népszerűségük azonban számos hónapban meghaladta vagy felülmúlta a Smer-SD híveinek számát. A tendenciák azt tükrözik, hogy az ellenzék népszerűsége a stagnálás és az enyhe emelkedés között ingadozott.

A tárgyalt időszakban egyetlen új ellenzéki part alakult, a KDH egykori alelnöke és egyben a 2012-es választásokon a párt legnépszerűbb jelöltje, Daniel Lipšic által alapított Nová väčšina (New Majority - NOVA). Mivel a 2012 nyarán alapított formáció népszerűsége az év végére is viszonylag alacsony maradt, a NOVA úgy döntött, hogy a párt elnevezését kiegészíti vezetőjének nevével, így ma Nová väčšina (Daniel Lipšic), vagyis Új Többség – Daniel Lipšic néven ismert. Ez a lépés azzal járhat, hogy megugrik a párt támogatóinak száma. Egy másik magas rangú KDH-s funkcionárius, Radoslav Procházka is bejelentette, hogy programalapú platformot alapít, de 2012 végéig visszautasította a KDH-ból való kiépés lehetőségét. A két politikus elemzők szerint további szavazatokat lenne képes mozgósítani az ellenzék számára.

Az alábbi táblázatokban ugyanazon közvélemény-kutatások adatai szerepelnek, amelyekre a 2.3.-as pontban már hivatkoztam. Valamennyi parlamenti párt adatait külön táblázatban tüntettem fel, az utolsó táblázat pedig az összesített támogatásukat mutatja. A pártok választási eredményei a következőképpen alakultak: KDH (8,82%), OĽaNO (8,55%), Most-Híd (6,89%), SDKÚ-DS (6,09%) és SaS (5,88), vagyis összesen 36,23%.

KDH

Intézet	Hónap								
	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Focus	7,8	10,7	10,8		9,4	11,7		10,9	11,9
MVK			7,2				8,4		
Polis		8,3	7,4					7,1	

OLaNO

Intézet	Hónap								
	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Focus	9,3	6	8,5		8	6,3		9	7
MVK			10,4				9,1		
Polis		9,5	7,6					8	

Most-
Híd

Intézet	Hónap								
	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Focus	7,5	6,3	7,4		6,2	6		5,4	7,7
MVK			7,3				7,3		
Polis		6,4	6,5					6,5	

SaS

Intézet	Hónap								
	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Focus	5,6	6,5	7,1		8,3	8,9		7,2	7
MVK			5,8				5,8		
Polis		5,2	5,8					6,6	

SDKÚ-
DS

Intézet	Hónap								
	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Focus	3,3	6,9	6,5		8,1	8,3		7,6	8,4
MVK			5				4,8		
Polis		4,8	7,8					7,8	

Az ellenzék összesített eredménye

Intézet	Hónap								
	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Focus	33,5	36,4	40,3		40	41,2		40,1	42
MVK			35,7				35,4		
Polis		34,2	35,1					36	

2.5. kérdés:

Hogyan alakult a miniszterelnök népszerűsége? Ezen kérdés értékelésénél 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha a miniszterelnök népszerűsége drasztikusan csökkent és jelenleg nagyon alacsony szinten áll; az 5-ös osztályzat azt jelöli, hogy a miniszterelnök népszerűsége nőtt vagy stagnált.

2.5. Válasz: 5 pont

Mivel a szlovákiai közvélemény-kutatások java a pártszimpátiát vizsgálja, a témáról csak korlátozottan állnak adatok rendelkezésre. A szlovák parlamentet arányos választási rendszer alapján választják meg, így az eredmények csak közvetett információt nyújtanak. Ennek megfelelően azt a felmérést tekinthetjük irányadónak, melyet 2012 februárjában – egy hónappal a választások előtt – az MVK közvélemény-kutató intézet végzett arról, hogy a szlovák állampolgárok mennyire bíznak meg a politikusokban. A kutatás során a válaszadó – más, hasonló szlovákiai felmérésekhez hasonlóan – felsorolhatott legfeljebb három politikust, akiket megbízhatónak tart. Az eredmények évek óta azt mutatják, hogy Robert Fico a legnépszerűbb politikus, s a 2012. februári felmérés is ezt igazolta. Ebben Fico 37,2%-os bizalmi indexe több mint kétszerese volt a második helyezett Iveta Radičová 18,2%-os értékelésének. 2012 júniusában és októberében az MVK további hasonló felméréseket végzett, melyek eredményei közel megegyeztek a februári adatokkal.

A táblázat a fenti három kutatás Robert Ficóra vonatkozó eredményeit tartalmazza, melyből kiovasható, hogy a miniszterelnök népszerűsége 2012-ben stabil volt.

	Hónap		
R. Fico bizalmi index	II.	VI.	X.
	37,1	39,4	36,5

3. Válságkezelés

3.1. kérdés:

Hogyan alakult a GDP az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében a 0-s osztályzat azt jelenti, hogy az ország GDP-jének alakulása 2012 I.-III. negyedévében az EU-tagországok közül az egyik leggyengébb értéket mutatta, míg 5-ös osztályzatot akkor kell adni, ha 2012 I.-III. negyedévében a GDP növekedési ráta az egyik legjobb volt az EU tagállamai közül.

3.1. válasz: 4 pont

2012-ben Szlovákia a legkedvezőbb mértékű GDP-növekedést produkáló EU-tagállamok közé tartozott. 2009-ben a világgazdasági válság hatására a GDP meredeken esett, de 2010 óta ismét növekedő pályára lépett – igaz, hogy a 2007-től mért dinamikus növekedésnél szerényebb maradt. Ennek ellenére az erősen exportorientált gazdaság bővülésének mértéke meghaladja az EU-tagállamok átlagát. 2012 első három negyedévében csupán néhány EU-tagállam – például Lettország vagy Litvánia – gazdasága növekedett nagyobb mértékben.

Időszak	2012. I. negyedév	2012. II. negyedév	2012. III. negyedév
GDP-növekedés (%)	2,9	2,6	2,1
Helyezés (EU-tagállamok közül)	5.	2.	4.

Forrás: Eurostat

3.2. kérdés

Hogyan alakult az államadósság az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében a 2011 vége és 2012 vége (vagy elérhető időszak) között bekövetkezett változást kell figyelembe venni. A 0-s osztályzat azt jelenti, hogy az államadósság növekedett vagy változatlan maradt; az adandó osztályzat fél százalékpontonkénti csökkenés esetén egy-egy jeggyel javul, így az 5-ös osztályzat azt jelzi, hogy 2,5%-os vagy nagyobb mértékű államadósság-csökkenés ment végbe.

3.2. Válasz: 0 pont

Jelenleg 2012 harmadik negyedévéig bezárólag állnak rendelkezésre adatok. 2011 harmadik negyedévéhez képest az államadósság igen meredeken emelkedett. A Robert Fico első kormánya (2006-2010) óta eltelt időszakban az államadósság csökkenése megállt és az eladósodottság mértéke – részben a világgazdasági válság hatására – növekedni kezdett. Az államadósság összege átlépte a GDP 50%-át és 2012 III. negyedévére elérte az 51,2%-ot a 2011 III. negyedévében mért mindössze 42,2%-hoz képest. Az EU-ban csupán néhány tagállamban (pl. Ciprus, Portugália, Spanyolország) volt megfigyelhető ennél erősebb növekedés.

Időszak (negyedév)	2011. I.	2011. II.	2011. III.	2011. IV.	2012. I.	2012. II.	2012. III.
Államadósság (GDP %)	42,4	42,7	42,2	43,3	46,4	50,1	51,2

Forrás: Eurostat

3.3. kérdés:

Hogyan alakult a munkanélküliség mértéke az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében a 2011 vége és 2012 vége (vagy elérhető időszak) között bekövetkezett változást kell figyelembe venni. A 0-s osztályzat azt takarja, hogy a munkanélküliség több mint két százalékkal nőtt; a 4-es azt, hogy nem történt változás, míg 5-ös osztályzat akkor adandó, ha a munkanélküliség mértéke csökkent.

3.3. Válasz: 3 pont

Az adatok 2012. november végéig bezárólag állnak rendelkezésre. A munkanélküliség mértéke 2011 novemberéhez képest csekély mértékben emelkedett. Az ország súlyosan megsínylette a világgazdasági válságot, mely véget vetett a munkanélküliség csökkenésének kb. 2000 óta tartó hosszú távú tendenciájának. Bár számos belgazdasági mutató (pl. a GDP vagy az ipari termelés) idővel javult és stabilizálódott a válságot követően, a munkanélküliség mértéke szakadatlanul emelkedik, s ez alól nem volt kivétel a 2012-es év sem. Mivel a kormánytöbbség elfogadott egy, az előzőnél kevésbé rugalmas munkaügyi törvényt és megemelte a személyi jövedelemadót, a kilátások 2013-ra is meglehetősen borúsak maradtak.

Hónap	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
Munkanélküliség aránya (%)	13,7	13,6	13,6	13,8	13,9	14	14,1	14,1	14,1	14,2	14,5

A munkanélküliség aránya 2011 novemberében: 14%

A munkanélküliség aránya 2012 novemberében: 14,5%

3.4. kérdés:

Hogyan alakult az ipari termelés az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha az ipari kibocsátás volumenének változása 2012 I.-III. negyedévében az EU tagállamai közül a legrosszabbak között alakult, míg 5-öst akkor szükséges adni, ha az ország ipari termelésének növekedése az EU-s tagállamok közül a három legkedvezőbb érték egyike volt.

3.4. Válasz: 5 pont

Bár az ipari termelés 2012 első tizenegy hónapjában igen nagymértékben nőtt, az év végére a növekedés üteme jelentősen lelassult. Az adatok főként az autógyártás fellendülése miatt alakultak kedvezően. 2011-hez képest ezen szektor termelése az év első kilenc hónapjában több mint 65 százalékkal emelkedett és – köszönhetően a szlovák iparban betöltött súlyának – számottevően

javította a teljes ipari kibocsátási mutatókat. Ennek eredményeképp az ipari termelés növekedésének mértéke 2012 első tizenegy hónapjában az EU-ban a legmagasabbak közé tartozott.

Hónap	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
Ipari term. növekedés	5,5	9,8	12,8	13,1	12,3	13	18,5	17,1	13	8,1	5,2
Helyezés (EU-tagok)	3.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	2.	4.

Forrás: Eurostat

3.5. kérdés:

Hogyan alakult az infláció az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében a 0-s osztályzat azt jelzi, hogy az ország átlagos fogyasztói árindexe 2012-ben az EU-tagállamok közül az egyik legrosszabb volt; az 5-ös osztályzat pedig azt, hogy a 2012-es (vagy elérhető időszak) átlagos fogyasztói árindex az EU három legkedvezőbbje közül való volt.

3.5. Válasz: 0 pont

A világgazdasági válság kirobbanása óta eltelt időszakon belül 2009-ben az infláció stagnált, s az árak 2010-ben is csak igen csekély mértékben emelkedtek. 2011 óta a pénzromlás mértéke érezhetően magasabb, s ez a tendencia 2012-ben is érvényesült. A forgalomban lévő pénzmennyiség növekedése mellett az emelkedő energiaárak is okozták az infláció megugrását; az árnövekedés leginkább a közlekedést, az oktatást, az egészségügyet és az élelmiszer-árakat érintette. 2012 egészét tekintve az inflációs ráta átlagosan 3,7% volt. A rendelkezésre álló adatok tükrében ez a mutató a legmagasabbak közé tartozott az Európai Unióban (az ország Lengyelországgal osztozik a harmadik-negyedik helyen). A havi bontású adatok is azt mutatják, hogy a szlovákiai pénzromlás az uniós országok közül az egyik legnagyobb mértékű volt.

Hónap	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Infláció (%)	4,1	4	3,9	3,7	3,4	3,7	3,8	3,8	3,8	3,9	3,5	3,4
Helyezés (EU-tagok közül)	24.	23.	23.	21.	20.	22.	22.	22.	23.	24.	23.	22.

Forrás: Eurostat

4. Eredmények

4.1. kérdés:

Mi volt a jelenlegi miniszterelnök pártjának öt legfontosabb ígérete a választási kampány során? Hogyan alakult az elmúlt egy évben ezen ígérek teljesítése? Ebben az esetben 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha az öt legfontosabb ígéret közül egyikben sem történt érdemi előrelépés, míg 5-öst akkor, ha mind az öt ígéret terén jelentős haladást sikerült elérni.

4.1. Válasz: 2,5 pont

A Smer-SD a választási kampányban egyértelművé tette a párt prioritásait. Számos programpontját megnevezte, bár ezek közül kettő – homályos megfogalmazásuk következtében – összevonható, míg egy kettébontható, mivel egymástól meglehetősen független célkitűzéseket tartalmaz. A prioritások a következőképpen foglalhatóak össze:

- Stabil politikai berendezkedés és Európa-orientáltság*
- Beavatkozó, szabályozó és oltalmazó állam*

- c) A jómódúak nagyobb mértékű megadóztatása
- d) Nagyberuházásokra alapozott gazdasági növekedés és a privatizáció elutasítása
- e) Szociális párbeszéd politikai szervezetekkel és a civil szférával

Az első prioritás megvalósítottnak tekinthető, hiszen arra vonatkozott, hogy a Smer-SD kizárólag olyan kormányban vállal szerepet, amely nem áll túlságosan nagyszámú pártból. Az előző kormányhoz képest az új kabinet hatékonyabban, érzékelhető belső feszültségektől mentesen működik. A kormány sikeresen avatkozott bele az árak (így az energiadíjak) meghatározásába és eredményes tárgyalásokat folytatott a gázszolgáltatókkal az év végén.

Az adórendszer tekintetében a Smer-SD ígértett tett a jómódú rétegek nagyobb mértékű megadóztatására, miközben azt kommunikálta, hogy az áfa megemelése által a szerényebb körülmények között élőkre kivetett terhek növelése igazságtalan lenne. A 2012 őszén elfogadott törvények értelmében nőttek a jómódúak adóterhei, az áfa mértéke pedig változatlan maradt. Másfelől az új adójogszabályok átfogóan megváltoztatták az adószámítás menetét, s a szociális ellátások és az egészségügy fedezésére kivetett adók emelkedtek. Összességében elmondható, hogy a változások a középosztályt és a szegényebb rétegeket is érintették, így azok jövedelme el fog maradni a korábbiaktól.

A kormány bejelentette, hogy a jövőben támogatni fogja az infrastrukturális nagyberuházások megvalósítását. A kabinet azt a célját is kinyilvánította, hogy kisajátítja a magán-betegbiztosítási rendszert, melynek megvalósításához szerintük a köztulajdon egyes elemeinek privatizációja szükséges. Ez ellentmondásban áll a párt választási programjával.

Az utolsó pontot, a szociális párbeszéd lefolytatásának kérdését részlegesen befejezettnek mondhatjuk. A kormány együttműködést alakított ki különböző társadalmi és gazdasági szereplőkkel. Másfelől az ellenzékkel való kapcsolattartás kedvezőtlenül alakul, melyből néhány súlyos konfliktus is adódott (ld. 2.2.-es pont). A miniszterelnök több alkalommal kijelentette, hogy a kormány csak akkor fogadja el az ellenzék pártok kéréseit, ha azok előbb megállapodnak egy közös álláspont kialakításán az ügyben. Ez vonatkozik a személyi jelölésekre, így az általában az ellenzék által delegált számvevőszéki elnök kinevezésére is. 2012-ben a Smer-SD elzárkózott a SaS jelöltjének támogatásától, mivel az nem élvezte valamennyi ellenzéki képviselő támogató szavazatát.

4.2. kérdés:

Hogyan alakult az egy főre jutó átlagjövedelem az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében az egy főre jutó átlagjövedelem változása az irányadó 2011 és 2012 között. A 0-s osztályzat azt jelenti, hogy nem történt növekedés, vagy csökkenés ment végbe; az 5-ös osztályzat pedig azt takarja, hogy az átlagjövedelem igen jelentős mértékben nőtt.

4.2. Válasz: 0 pont

Jelenleg 2012 első három negyedének adatai elérhetőek. 2012-ben szinte valamennyi gazdasági területen növekedtek az átlagbérek; másfelől az is igaz, hogy a fizetések csak nominális értékükben emelkedtek. Az inflációs hatást beleszámítva a reáljövedelmek 2011-hez képest csökkenést mutatnak. Bár a csökkenést mértéke nem volt túlzottan jelentős, a gazdasági válság hatásai érezhetőek ezen a mutatón is.

Időszak (negyedév)	2012. I.	2012. II.	2012. III.
Átlagbér	770	793	784
Nominális érték vált.	3,2	1,5	2,2
Reálérték vált.	-0,6	-1,9	-1,6

Megjegyzés: Az értékváltozások mértéke az előző év azonos időszakához képest százalékban van feltüntetve (pl. 2012 I. negyedéve 2011. I. negyedévéhez képest).

Forrás: Szlovák Statisztikai Hivatal.

4.3. kérdés:

Javultak-e a demográfiai mutatók, különös tekintettel a születések számára? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha a demográfiai mutatók számottevően romlottak, míg az 5-ös osztályzat azt jelenti, hogy érdemben javultak.

4.3. Válasz: 3 pont

Az 5,41 millió lakosú Szlovákia azon országok közé tartozik, melyekben a születések száma folyamatos csökkenést mutat; a születések száma tekintetében Európában a legalacsonyabb mutatókkal rendelkező országok közé sorolható. A tendencia alól a 2012-es év annak ellenére sem volt kivétel, hogy a politikai pártok időnként megpróbálkoznak a folyamat megfordítását célzó lehetőségek megvitatásával.

Jelenleg csak 2012 harmadik negyedévéig bezárólag állnak rendelkezésükre adatok. 2011-hez képest a születések és halálesetek száma nem változott számottevő mértékben. Az ország lakossága továbbra is lassú növekedést mutat annak köszönhetően, hogy az előző évszázad nyolcvanas éveiben született népes generáció lassacskán a gyermekvállalás korába lép. Másfelől a helyzet általános megítélése távolról sem optimális és a kilátások meglehetősen negatívak. A migráció továbbra is csak csekély mértékben van jelen, s nem gyakorol számottevő hatást a végleges mutatókra.

Időszak (negyedév)	2011				2012		
	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.
Születések száma	14 602	14 835	16 491	14 885	13 191	13 288	14 984
Halálesetek száma	13 462	12 268	12 424	13 749	13 365	12 739	12 840
Migrációs mérleg	713	385	1 179	689	407	234	666
Népesség számának változása	1853	2 952	5 246	1 825	233	783	2 810

Forrás: Szlovák Statisztikai Hivatal

4.4. kérdés:

Hogyan alakult a bűncselekmények száma az elmúlt egy évben? Ebben az esetben a 2012-es év azon időszakát kell figyelembe vetni, amelyről adatok állnak rendelkezésre, összevetve a 2011-es év azonos időszakával. A 0-s osztályzat azt takarja, hogy a bűnesetek száma jelentősen nőtt, míg az 5-ös azt, hogy számottevően kevesebb bűncselekményt követtek el.

4.4. Válasz: 4 pont

2011-ben az akkori országos rendőrfőkapitány bevezetett egy új rendszert, melynek célja a rendőrállomány empirikus mutatók alapján történő rangsorolása volt. A rendőrök egyéni teljesítménye fizetésükre is kihatott volna. 2012 májusában, a választásokat követően a belügyminiszter felmentette Jaroslav Spišiak addigi országos rendőrfőkapitányt, akinek a helyébe Tibor Gašpar lépett, majd a belügyminiszter és a rendőrség új vezetője együtt bejelentették, hogy a rendszert részlegesen átalakítják. A bűnesetek számának alakulását tekintve a módszer hozott némi eredményt, hiszen 2012-ben követtek el az eddigi legkevesebb bűncselekményt. Másfelől a bűncselekmények száma már az elmúlt években is fokozatos csökkentést mutatott. A 2011-es évhez

képest a vagyon elleni bűnesetek számában mutatkozott a legnagyobb mérvű csökkenés (2012-ben 39 944 ilyen bűncselekmény történt a 2011-es 43 176-hoz képest).

Év	Bűncselekmények száma
2003	111 893
2004	131 244
2005	123 563
2006	115 152
2007	110 802
2008	104 759
2009	104 905
2010	95 252
2011	92 873
2012	90 351

Forrás: Szlovák Belügyminisztérium

4.5. kérdés:

Javult-e a társadalmi újraelosztó rendszerek (így az egészségügy és a nyugdíjrendszer) helyzete (bevételek és kiadások mérlege, a pénzügyi helyzet és az eladósodottság mértékének átláthatósága, az egyes intézményekre háruló feladatok egyértelmű meghatározása)? Ezen kérdés esetében a 0-s osztályzat azt jelzi, hogy a társadalmi újraelosztó rendszerek helyzete erősen romlott, míg az 5-ös azt, hogy számottevően javult.

4.5. Válasz: 2 pont

Amellett, hogy a terület hatékonysága 2012 során nem volt ideális, számos további kihívással is szembe kellett néznie. Az egészségügy pénzügyi helyzete Szlovákiában hosszú távú probléma. Mivel a kórházak képtelenek teljesíteni anyagi kötelezettségeiket, sorozatosan adósságot halmoznak fel. A múltban folyósított állami segítség és az adósságok rendezése csupán ideiglenes megoldásnak bizonyult, mivel 2012-ben a kórházak eladósodottsága ismét növekedésnek indult. Ezen kívül az orvosok is elégedetlenek amiatt, hogy a múltban tett ígérek ellenére nem növekedtek a fizetések – igaz, 2012 végéig nem szerveztek egyetlen tüntetést vagy egyéb tiltakozó akciót sem.

A kormány ígéretet tett arra, hogy véget vet az egészségbiztosítási rendszer kettősségének. Hivatalosan bejelentették, hogy a kormány kisajátít két magánkézben lévő egészségbiztosítót, hogy csak egyfajta egészségbiztosítási rendszer maradjon fent. Mivel az első Smer-SD-kormány megtiltotta a magánbiztosítóknak, hogy profitot termeljenek és ezek végül bírósághoz fordultak emiatt, a célkitűzést számosan vitatták. Az egyik ilyen bírósági eljárásban Szlovákia pert veszített, és jelenleg – hacsak a jelenleg a teljes ügyen eljáró német bíróságok nem döntenek másként – kártérítés megfizetésére kötelezett.

A kabinet a nyugdíjrendszerben is változtatásokat eszközölt. A Mikuláš Dzurinda kormánya (2002-2006) által keresztülvitt reformok lehetőséget teremtettek arra, hogy az állampolgárok ne csak a közös nyugdíjalapba fizessenek be, hanem jövedelmük legfeljebb 9%-át magáncégek kezelésében lévő alapokba fektessék be megtakarítás gyanánt. A Smer-SD-kabinet a magánnyugdíj-alapokba befizethető jövedelem arányát 9-ről 4 százalékra csökkentette, hogy ezáltal több pénz folyjon be az államkincstárba, s ideiglenesen lehetővé tette, hogy az állampolgárok teljesen felhagyjanak a magánnyugdíj-pénztári befizetésekkel. A kormány számításaival ellentétben, melyek azt prognosztizálták, hogy ötvenezerral fog csökkenni a magánnyugdíj-pénztárak tagsága, valójában sokkal kevesebben döntöttek a kilépés mellett.

Magyarország kérdőíve

Szakértő neve: a Nézőpont Intézet elemzői

1. Stabilitás, kormányzóképeség	23
2. Társadalmi támogatottság	21
3. Válságkezelés	12,5
4. Eredmények	7
Összesen	63,5

1. Stabilitás

1.1. kérdés:

Volt-e kormányválság, koalíciós vita, kisebbségi kormányzás, bizalmi/bizalmatlansági szavazás? Ezen kérdés esetében a 0-s osztályzat azt takarja, hogy a kormány a bukás szélén áll, míg az 5-ös azt jelzi, hogy semmiféle feszültség nem volt észlelhető a kormányzó párton/koalíción belül.

1.1. Válasz: 5 pont

A 2010. áprilisi választások után a választási szövetségben induló győztes Fidesz-KDNP alakított kormányt kétharmados többséggel. A Fidesz-KDNP kormányzó pártszövetségén belül semmilyen vita nem volt, az Orbán Viktor vezette kormány stabil és egységes.

1.2. kérdés:

Kényszerült-e komoly irányváltásra a kormány többsége elvesztésének veszélye miatt? Ktart-e fő céljai mellett a kormány? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha a kormánytöbbség elvesztésének veszélye miatt a kabinet kénytelen volt meghátrálni valamennyi főbb céljának megvalósítása előtt, míg 5-ös akkor adandó, ha a politikai vezetést semmilyen belső akadály nem gátolja elképzelései megvalósításában.

1.2. Válasz: 5 pont

A kormánytöbbség egyszer sem került veszélybe, nem volt belső akadály a kormány elképzelései megvalósulásának. Egyedül az Európai Unió és az Alkotmánybíróság döntése készítette eredeti döntésének megváltoztatására a második Orbán-kormányt.

1.3. kérdés:

Mennyire egységes a kormányzó párt (koalíció)? Voltak-e kiszavazások a fontos kormányzati törvényjavaslatoknál a parlamentben a kormánypárti frakció(k) esetében? Ezen kérdés esetében a 0-s osztályzat azt jelöli, hogy kormánypárti képviselők rendszeresen leszavazzák a kormány előterjesztéseit és ezáltal veszélyeztetik a kormányzóképeséget, míg 5-ös osztályzatot akkor kell adni, ha lényeges kérdésben nem szavaztak kormánypárti képviselők a kormány ellenében.

1.3. Válasz: 5 pont

Nem fordult elő, hogy lényeges kérdésekben kormánypárti előterjesztés ellen szavaztak volna a Fidesz-KDNP-hez tartozó képviselők. Csupán egy-két marginális esetet lehet találni, amikor a kormánypárti képviselők közül néhányan kiszavaztak a frakciószövetségből. A frakciófegyelem tehát rendkívül erős.

1.4. kérdés:

Vannak-e belső ellentétek, belső ellenzék a kormányon belül, távoztak-e miniszterek? Gyakoriak-e a személycserék? Ez esetben a 0-s osztályzat azt takarja, hogy több alkalommal történt

kormányátalakítás, míg az 5-ös osztályzat azt jelenti, hogy nem volt személycsere a vizsgált időszakban.

1.4. Válasz: 4 pont

A kormányon belül nincsenek ellentétek, vagy azonosítható belső ellenzék. Kormányátalakításra is ritkán került sor. 2012-ben két minisztercserére történt. 2012. május 3-án távozott Réthelyi Miklós nemzeti erőforrás miniszter, aki eleve csak 2 évre vállalta megbízatását, helyére Balog Zoltán érkezett az átalakított minisztérium élére. Fellegi Tamás IMF-tárgyalásokért felelős tárca nélküli minisztert pedig Varga Mihály követte a kormányba 2012. június 2-án. Balog Zoltán személyében a szakértő típust megtestesítő idős anatómusprofesszor után a miniszterelnökhöz lojális, a Fideszben jól beágyazott pártpolitikus vezeti a csúcsmisztériumot. Pártpolitikus került Fellegi Tamás helyére is: Varga Mihály, a Fidesz alelnöke.

1.5. kérdés:

Van-e világos kormányzati alternatíva? Az ellenzéki oldalon mutatkozik-e kormányzóképes erő? Ennél a kérdésnél 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha a kormánynak erős (népszerű) és egységes ellenzékkel kellett számolnia, míg az 5-ös osztályzat azt takarja, hogy az ellenzéki szervezetek megosztottak, népszerűségük pedig alacsony volt.

1.5. Válasz: 4 pont

Az ellenzéki oldal megosztott, a kormánynak jobb és baloldali ellenzéke is van. A szélsőjobb oldali Jobbik nem koalícióképes a baloldali Magyar Szocialista Párttal (MSZP) és a legkisebb Lehet Más a Politikával (LMP), ám utóbbi kettő sem működik együtt. A baloldal ugyancsak széttöredezett: az LMP gyakorlatilag kettészakadt (ez 2013-ban realizálódott, amikor frakciója is megszűnt), és az MSZP-ből 2011-ben kivált, Gyurcsány Ferenc vezette Demokratikus Koalíció (DK) valamint a parlamenten kívüli, Bajnai Gordon vezette Együtt 2014 is verseng a baloldali szavazatokért. A baloldali erők együttműködése egyelőre kétséges, de támogatottságuk legfeljebb megközelíti a kormányzó Fidesz-KDNP támogatottságát. A 2012-es adatok alapján a választásra jogosult felnőtt magyar lakosság 25 százaléka szimpatizált bevallottan az ellenzék bal oldalával (MSZP 11 százalék, Együtt 2014 6 százalék, DK 3 százalék, LMP 5 százalék), további 11 százaléka pedig a radikális Jobbikkal. Eközben a Fidesz-KDNP-t a magyarok 32 százaléka preferálta tavaly. (2013-ban ebben mutatkozott némi változás, a „kormányváltást akaró bizonytalanok” kategória bevezetésével és azon tábor baloldalhoz adásával matematikailag kiegyenlítettébb a verseny a Fidesszel.)

2. Társadalmi támogatottság

2.1. kérdés:

Voltak-e nagyobb sztrájkok a kormányzat politikája ellen és azok befolyásolták-e a döntéseket? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor szükséges adni, ha a vizsgált időszakot állandósult sztrájkok jellemezték, melyek irányváltásra kényszerítették a kormányt több lényeges döntéshozatali kérdésben; 5-ös osztályzat akkor adandó, ha sztrájkokra nem került sor.

2.1. Válasz: 4 pont

A felsőoktatás átalakítása kapcsán többször diáktüntetésre került sor (egy adott ágazatban történő más tiltakozásra, sztrájkra nem volt példa 2012-ben), amelyek hatására új koncepció készült, ám változatlan kormányzati célokkal. A diákszervezetek demonstrációi tehát befolyásolták a kormány döntését, változtak az eszközök, de az átalakítás iránya nem.

2.2. kérdés:

Voltak-e tüntetések, tiltakozó akciók a kormány politikája ellen? Ebben az esetben a 0-s osztályzat azt jelenti, hogy folyamatosak voltak az ellenzéki pártok által szervezett tüntetések, míg 5-ös osztályzatot akkor kell adni, ha nem került sor ilyen megmozdulásokra.

2.2. Válasz: 3 pont

2012-ben egy-két alkalommal került sor nagyobb tömeget megmozgató kormányellenes demonstrációra a baloldali ellenzéki pártok és civil szervezetek részéről. Ilyen volt januárban az Alaptörvény elleni tüntetés, amelyen több tízezer vettek részt az Operaház előtt, vagy a március 15-ei és október 23-ai nemzeti ünnepek nagygyűlései. Ugyanakkor több civil szervezésű kormánytámogató demonstráció is volt 2012-ben, januárban, márciusban és októberben is több százezeren vettek részt a Békemeneten.

2.3. kérdés:

Mennyire tudta a kormányzó párt/pártszövetség megtartani a támogatottságát? Vezeti-e továbbra is a népszerűségi listát? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha a kormányzó párt/pártszövetség népszerűsége drasztikusan esett és jelenleg nagyon alacsony szinten áll, míg az 5-ös osztályzat azt takarja, hogy a kormányzó párt/pártszövetség népszerűsége növekedett vagy változatlan maradt.

2.3. Válasz: 5 pont

A kormányzó Fidesz-KDNP szimpátiaindex 2012-ben a 28-35 százalék közötti tartományban mozgott és első helyét egyetlen ellenzéki formáció sem tudta veszélyeztetni. A Fidesz-KDNP támogatottsága kormányzásának harmadik éve felé közeledve is számottevő előnyt mutat az ellenzéki pártokkal szemben, ami 2012 végén még a baloldali ellenzék népszerűségét összeadva is biztos. 2011 decemberében a választásra jogosultak 36 százaléka nevezte meg kedvenc pártjaként a Fidesz-KDNP-t, ami kisebb-nagyobb kilengéseket követően az év végén is az összes megkérdezett 32 százaléka számára jelent választási alternatívát.

2.4. kérdés:

Az ellenzéki pártok támogatottság nőtt-e érdemben? Alakultak-e új, a parlamenti küszöb körüli népszerűsége szert tett pártok? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor szükséges adni, ha az ellenzéki pártok népszerűsége számottevően emelkedett és jelentős új pártok alakultak; az 5-ös osztályzat azt jelzi, hogy az ellenzéki pártok támogatottsága egyáltalán nem nőtt és nem alakult egyetlen jelentősebb új párt sem.

2.4. Válasz: 4 pont

Az ellenzéki pártok szimpátiaindex 2012 során érdemben, támogatottságuk stagnált. Az MSZP a 10-13 százalékos sávban mozgott, decemberben 11 százalékos támogatottsággal zárt, 2010-2012 között pedig rendkívül hullámzó népszerűséget mutatott (5 és 17 százalékos adatra is volt példa). A Jobbik tavaly hasonlóan a 10-12 százalékos sávban mozgott, 11 százalékos támogatottsággal zárva az évet, nem növelve támogatottságát a megelőző 2 évhez képest. Az LMP folyamatosan 5 százalék körül állt, ám a párton belüli megosztottság miatt inkább csökkent a támogatottsága. A Demokratikus Koalíció nem képes számottevő támogatottságot felmutatni, egyetlen alkalommal sem haladta meg a közvélemény-kutatások hibahatárát Gyurcsány Ferenc pártjának népszerűsége, év végén 3 százalékon állt.

Egy parlamenten kívüli erő alakult 2012-ben, amelynek támogatottsága meghaladta a parlamenti küszöböt jelentő 5 százalékot, a Bajnai Gordon vezette Együtt 2014 mozgalom, amely várhatóan párttá alakul, de önálló indulása nem valószínű.

2.5. kérdés:

Hogyan alakult a miniszterelnök népszerűsége? Ezen kérdés értékelésénél 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha a miniszterelnök népszerűsége drasztikusan csökkent és jelenleg nagyon alacsony szinten áll; az 5-ös osztályzat azt jelöli, hogy a miniszterelnök népszerűsége nőtt vagy stagnált.

2.5. Válasz: 5 pont

A miniszterelnök népszerűsége a 2012-es évben stabilan tartotta magát, egyetlen kisebb pozitív vagy negatív kilengés sem tudta a tartós trendet megtörni. A miniszterelnöki versenyben Orbán Viktor folyamatosan az első helyen állt 2012-ben 30 százalék körüli értékkel, megelőzve Bajnai Gordont, Mesterházy Attilát, Vona Gábort és Gyurcsány Ferencet.

3. Válságkezelés

3.1. kérdés:

Hogyan alakult a GDP az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében a 0-s osztályzat azt jelenti, hogy az ország GDP-jének alakulása 2012 I.-III. negyedévében az EU-tagországok közül az egyik leggyengébb értéket mutatta, míg 5-ös osztályzatot akkor kell adni, ha 2012 I.-III. negyedévében a GDP növekedési ráta az egyik legjobb volt az EU tagállamai közül.

3.1. válasz: 0,5 pont

Az Eurostat adatai alapján 2012 negyedik negyedévében 2,8 százalékkal volt alacsonyabb a GDP, mint egy évvel korábban, ugyanakkor ez az adat nincs az Európai Unió három legrosszabb adata között – illetve néhány tagállam esetében még nem áll rendelkezésre adat. A KSH gyorsbecslése alapján az éves GDP csökkenés 1,7 százalékos volt.

Összességében 0,5 pont adható, mivel Magyarország nem szerepel a három legrosszabb eredményű tagország között.

2012	Q1	Q2	Q3	Q4
GDP-növekedés*	-1,0	-0,5	-0,4	-0,9

*Forrás: Eurostat (*százalék, az előző negyedévhez viszonyítva)*

3.2. kérdés

Hogyan alakult az államadósság az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében a 2011 vége és 2012 vége (vagy elérhető időszak) között bekövetkezett változást kell figyelembe venni. A 0-s osztályzat azt jelenti, hogy az államadósság növekedett vagy változatlan maradt; az adandó osztályzat fél százalékpontonkénti csökkenés esetén egy-egy jeggyel javul, így az 5-ös osztályzat azt jelzi, hogy 2,5%-os vagy nagyobb mértékű államadósság-csökkenés ment végbe.

3.2. Válasz: 4 pont

A magyar kormánynek megalakulása óta egyik legfontosabb célja az államadósság mérséklése, azon keresztül pedig a pénzügyi stabilitás megteremtése. Tendenciózusan halad a kormány ezen az úton, az Eurostat adatai alapján Magyarország GDP arányos államadóssága 2011 harmadik negyedévének a végén 83,4 százalék volt, 2011 negyedik negyedévének végén 80,8 százalék, 2012 első negyedévének végén 79,6, a második negyedévben pedig 78,3, míg 2012 harmadik negyedévének a végén 78,6 százalék.

	2011 Q3	2011 Q4	2012 Q1	2012 Q2	2012 Q3
Államadósság (a GDP %-ában)	83,4	80,8	79,6	78,3	78,6

3.3. kérdés:

Hogyan alakult a munkanélküliség mértéke az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében a 2011 vége és 2012 vége (vagy elérhető időszak) között bekövetkezett változást kell figyelembe venni. A 0-s osztályzat azt takarja, hogy a munkanélküliség több mint két százalékkal nőtt; a 4-es azt, hogy nem történt változás, míg 5-ös osztályzat akkor adandó, ha a munkanélküliség mértéke csökkent.

3.3. Válasz: 5 pont

A munkanélküliségi ráta a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai alapján 2012. január-március időszakában 11,7 százalékos volt a 15-74 éves korosztály tekintetében, míg a legfrissebb október-december közötti adatok esetében 10,7 százalékos volt e mutató. A KSH adatai alapján a 15-64 éves korosztály esetében ugyanebben az időszakban 11,8 százalékról 10,8 százalékra csökkent a munkanélküliségi ráta.

Az Eurostat adatai alapján a 2012 januárjában 11,1 százalékos volt a munkanélküliség (ILO definíció), míg novemberre 10,9 százalékra csökkent. Mindkét adat alapján egyértelmű a csökkenés, ezért adható 5 pont.

3.4. kérdés:

Hogyan alakult az ipari termelés az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha az ipari kibocsátás volumenének változása 2012 I.-III. negyedévében az EU tagállamai közül a legrosszabbak között alakult, míg 5-öst akkor szükséges adni, ha az ország ipari termelésének növekedése az EU-s tagállamok közül a három legkedvezőbb érték egyike volt.

3.4. Válasz: 3 pont

Az Eurostat által közölt éves alapú havi ipari termelési indexek alapján Magyarország egyik hónapban sem szerepel a legjobb három és a legrosszabb három ország között. Átlagos helyezése 14,27, tehát az ország a középmezőnyhöz tartozik.

Kiszámoltuk, hogy az EU27 országaiban az adott ország adott havi, éves alapú ipari termelés indexe mennyivel tér el az azonos havi EU27 átlagtól. Majd a havi eltérések átlagát tekintve, megállapítottuk, hogy 2012 novemberéig Magyarország éves alapú ipari termelés indexe átlagosan 0,65 százalékponttal haladta meg az EU27 átlagát, amely európai viszonylatban a 16. legjobb eredmény, amely ugyancsak közepes teljesítménynek tekinthető. Az adatok novemberi adatok, illetve több esetben az Eurostat előrejelzései. Mindezek alapján 3 pont adható.

3.5. kérdés:

Hogyan alakult az infláció az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében a 0-s osztályzat azt jelzi, hogy az ország átlagos fogyasztói árindexe 2012-ben az EU-tagállamok közül az egyik legrosszabb volt; az 5-ös osztályzat pedig azt, hogy a 2012-es (vagy elérhető időszak) átlagos fogyasztói árindex az EU három legkedvezőbbje közül való volt.

3.5. Válasz: 0 pont

Az Eurostat adatai alapján Magyarországon 5,1 százalék volt a decemberi infláció éves alapon, mely a legmagasabb adat az Európai Unióban. Írország ugyan nem közölt adatot (február 15-i állapot), de a havi adatok jóval alacsonyabbak, mint a magyar adatok.

4. Eredmények

4.1. kérdés:

Mi volt a jelenlegi miniszterelnök pártjának öt legfontosabb ígérete a választási kampány során? Hogyan alakult az elmúlt egy évben ezen ígérek teljesítése? Ebben az esetben 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha az öt legfontosabb ígéret közül egyikben sem történt érdemi előrelépés, míg 5-öst akkor, ha mind az öt ígéret terén jelentős haladást sikerült elérni.

4.1. Válasz: 3 pont

A 2010-ben hivatalba lépett Orbán-kormány a választási programja (melyet átültetett kormányprogrammá) 5 fejezetben mutatja be a legfontosabb intézkedési területeket. Minden területről a legfontosabb ígéretet választottuk ki, melyek a következők: 10 év alatt egymillió új legális munkahely teremtése; a gazdasági bürokrácia csökkentése, a közbiztonság javítása; a nyugdíjak vásárlóértékének megőrzése; az egészségügyi rendszer átalakítása. Minden területen változás indult el a kormány hivatalba lépése után, az alábbiakban a 2012-es év legfontosabb eredményeit emeltük ki.

Foglalkoztatottság bővítése: A kormány a 10 év alatt egymillió új munkahely teremtését tűzte ki célul, ettől időarányosan azonban elmarad. Az Eurostat adatai alapján 2011 negyedik negyedévének végén Magyarországon 3 millió 850,6 ezer volt a foglalkoztatottak száma a 15 évnél idősebb korosztályban, míg ez a szám 3 millió 935,5 ezer volt 2012 harmadik negyedévének a végén. Azt mondhatjuk a foglalkoztatás bővítésére a kormány komoly hangsúlyt fektet, folyamatosak az ebbe az irányba mutató intézkedések.

A (gazdasági) bürokrácia csökkentése: A választási program gazdasági fejezete több ponton is foglalkozik a gazdasági bürokrácia csökkentésének ígéretével. Ez egy igen széles terület, az alábbiakban csak a legfontosabb területeket emeltük ki. Egyes területeken pozitív változások történtek 2012-ben. Pozitív változás 2012-ből, hogy a Munkahelyvédelmi Akcióterv hangsúlyosan kezeli a mikro-, a kis- és a középvállalkozások helyzetét: a 6 millió forintos árbevétel alatti mikrovállalkozások új, tételes adózást választhatnak, mely kiváltja a társasági adót, a személyi jövedelemadót illetve a szociális hozzájárulási adót és különböző járulékokat. A 25 fő alatti kisvállalkozások új, 16 százalékos adókulcsa kiváltja a vállalkozás profitját terhelő adókat és a bérek után fizetendő közterheket: a társasági adót, a szakképzési hozzájárulást, az osztalék után fizetendő egészségügyi hozzájárulást és a szociális hozzájárulási adót. A Munkahelyvédelmi Akcióterv 2013. január 1-én indult el. Ugyanakkor a vállalkozások adminisztratív terhe többszöröse az EU átlagnak szakemberek szerint. A közigazgatás egyszerűsítése és a bürokrácia csökkentése a kormány komoly célkitűzése, melynek eszköze a Magyar Program, mely 2011-ben indult, és több éves kifutása van. Több, a lakosságot és a vállalatokat érintő intézkedés már történt, azonban a projekt kifutási ideje 2013-ban lesz. Összességében: tervek születettek, bizonyos területeken lépések indultak, azonban jelentős előrelépés nem jelentkezett.

Közbiztonság javítása: A közbiztonság javítása és a közrend helyreállítása a 2010-ben hivatalba lépett kormány egyik fő célkitűzése volt. 2012 áprilisában lépett hatályba az új szabálysértési törvény, a tulajdon elleni szabálysértések elkövetői elzárással sújthatók. 2013. január 1-én hatályba lépett az új büntető törvénykönyv is, melyet a kormány 2012. április 27-én nyújtott be az Országgyűlésnek. A bűncselekmények száma ugyanakkor emelkedett, bár fontos, hogy a bűncselekmények elkövetését a kormány nem tudja befolyásolni, csak megelőzni illetve szankcionálni azokat.

Nyugdíjak vásárlóértékének megőrzése: A kormány 2012-ben is tett intézkedéseket a nyugdíjak vásárlóerejének biztosítására. A 2012-es év 4,2 százalékos nyugdíjemeléssel indult, 2012 októberében kiegészítő emelésre került sor, a kormány 1,6 százalékkal emelte a nyugdíjakat. 2013-as költségvetés

alapján 2013-ban 5,2 százalékkal emelkednek a nyugdíjak, ami meghaladja az infláció várt értékét, így az ígéret teljesült. Az ígéret teljesült, illetve folyamatosan napirenden szerepel.

Egészségügyi rendszer átalakítása: A ciklus második évét már az új térségi rendszer kialakítása, a fekvő-beteg szakellátás átalakítása, a kapacitások és a területi ellátási kötelezettség felülvizsgálata jellemezte. Az első év korrekciós lépéseit tehát már az új szervezeti és működési struktúra modelljének kiépítése követte: létrehozták a Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézetet (GYEMSZI), állami tulajdonba kerültek a kórházak, megalakult a nyolc Térségi Egészségügyi Központ (TESZK). A tervezett ellátórendszer felépítése: kistérségi kórház, első szintű fekvőbeteg ellátás, térségi szintű ellátás, országosan kiemelt ellátást biztosító intézmények. A tényleges átállás 2012. július elsején indult el a fekvőbeteg-ellátó intézményekben. A területi ellátási kötelezettséget érintő változásokról értesítették a háziorvosokat és a szolgáltatókat, a betegek honlapon tájékozódhatnak az új beutalási rendről. Ellátó intézmény sehol sem szűnik meg, és a sürgősségi betegek ellátása továbbra is minden kórházban megtörténik. Ezek alapján jelentős előrelépések történtek a vállalást illetően.

4.2. kérdés:

Hogyan alakult az egy főre jutó átlagjövedelem az elmúlt egy évben? Ezen kérdés esetében az egy főre jutó átlagjövedelem változása az irányadó 2011 és 2012 között. A 0-s osztályzat azt jelenti, hogy nem történt növekedés, vagy csökkenés ment végbe; az 5-ös osztályzat pedig azt takarja, hogy az átlagjövedelem igen jelentős mértékben nőtt.

4.2. Válasz: 0 pont

A KSH adatai szerint 2012 novemberében 153 672 Ft volt a nettó átlagkereset Magyarországon, ami éves alapon 3,2 százalékos növekedést jelent. A 2012 január-novemberi időszakban 142 880 Ft volt a nettó átlagkereset, ami 2 százalékos növekedést jelent. Ugyanakkor ki kell emelni, hogy az fizetések emelkedése nem állt arányban az inflációval: ennek éves mértéke 5,7% volt a KSH adatai alapján, így a reálbér-szint csökkent.

4.3. kérdés:

Javultak-e a demográfiai mutatók, különös tekintettel a születések számára? Ezen kérdés esetében 0-s osztályzatot akkor kell adni, ha a demográfiai mutatók számottevően romlottak, míg az 5-ös osztályzat azt jelenti, hogy érdemben javultak.

4.3. Válasz: 3 pont

A KSH adatai alapján a 2012-ben 2,6 százalékkal nőtt az élve születések száma 2011-hez képest, míg a halálozások száma 0,5 százalékkal nőtt. A halálozások száma azonban így is magasabb, mint az élve születéseké. Érdemes kiemelni, hogy a házasságkötések száma 2012-ben 1,1 százalékkal nőtt az előző évhez képest.

Össességében 3 pont jár, mivel az élve születések száma jobban emelkedett, mint a halálozásoké, így a természetes fogyás üteme némileg lassult.

4.4. kérdés:

Hogyan alakult a bűncselekmények száma az elmúlt egy évben? Ebben az esetben a 2012-es év azon időszakát kell figyelembe vetni, amelyről adatok állnak rendelkezésre, összevetve a 2011-es év azonos időszakával. A 0-s osztályzat azt takarja, hogy a bűnesetek száma jelentősen nőtt, míg az 5-ös azt, hogy számottevően kevesebb bűncselekményt követtek el.

4.4. Válasz: 0 pont

A KSH adatai szerint 2012-ben az előző évhez képest 4,6 százalékkal nőtt a regisztrált bűncselekmények száma. Csökkent a személy elleni, a közlekedési és a gazdasági bűncselekmények

száma ebben az időszakban, míg a közrend elleni jelentősen 25 százalékkal lett magasabb, a vagyon elleni pedig 1,3 százalékkal nőtt. A közrend elleni bűncselekmények száma az összes bűncselekmény 28,5 százalékát tette ki. Fontos megjegyezni, hogy az Orbán-kormány jelentős szigorítást hajtott végre a BTK-ban, így ennek hatására is emelkedhettek a bűnözési mutatók.

4.5. kérdés:

Javult-e a társadalmi újraelosztó rendszerek (így az egészségügy és a nyugdíjrendszer) helyzete (bevételek és kiadások mérlege, a pénzügyi helyzet és az eladósodottság mértékének átláthatósága, az egyes intézményekre háruló feladatok egyértelmű meghatározása)? Ezen kérdés esetében a 0-s osztályzat azt jelzi, hogy a társadalmi újraelosztó rendszerek helyzete erősen romlott, míg az 5-ös azt, hogy számottevően javult.

4.5. Válasz: 1 pont

A társadalombiztosítási alapok a 2012. évet a 35,3 milliárd forintos tervezett hiányhoz képest 117,8 milliárd forintos deficittel zárták, melyen belül a Nyugdíjbiztosítási Alap hiánya 70,8 milliárd forint volt, míg az Egészségbiztosítási Alap 47 milliárd forintos deficittel zárt. A 2012. évi törvényi (módosított) irányzat a társadalombiztosítási alapok tekintetében 35,3 milliárd forintos hiányt várt, tehát az előzetes tény jelentősen magasabb lett. 2011-ben 83,3 milliárd forint volt az alapok hiánya, mely teljes egészében az Egészségbiztosítási Alapnál képződött, a Nyugdíjbiztosítási alap nullszaldós volt.

A V4 összefoglaló pontszámai

	Szlovákia	Magyarország	Lengyelország	Csehország
1. Stabilitás, kormányzóképeség	23	23	19	11
2. Társadalmi támogatottság	18	21	13	19
3. Válságkezelés	12	12,5	12	11,5
4. Eredmények	11,5	7	12	13
Összesen	64,5	63,5	56	54,5